

tribuit vobis cibos duplices: maneat unusquisque apud semetipsum, nullus egrediatur de loco suo die septimo.

30. Et sabbatizavit populus die septimo.

31. Appellavitque domus Israël nomen eius Man: quod erat quasi semen coriandri album, gustusque eius quasi similia cum melle.

32. Dixit autem Moyses: Iste est sermo, quem præcepit Dominus: Imple gomor ex eo, & custodiatur in futuras retrō generationes: ut noverint panem, quo alui vos in solitudine, quando educti estis de Terra Ægypti.

33. Dixitque Moyses ad Aaron: Sume vas unum, & mitte ibi Man, quantum potest capere gomor: & reponē coram Domino ad servandum in generationes vestras:

34. sicut præcepit Dominus Moysi. Posuitque illud Aaron in tabernaculo reservandum.

* 2. Esdr. 9. 21. Judith 5. 15. 35. * Filij autem Israël comederunt Man quadraginta annis, donec venirent in terram habitabilem: hoc cibo aliti sunt, usquequo tangerent fines terræ Chanaan. 36. Gomor autem decima pars est Eph.

CAPUT XVII.

Rursum murmurantibus in Raphidim ob aquę penuriam filijs Israël, dat Dominus aquam de petra: Amalecites invadunt Hebræos, sed pugnant Josuë, & in monte Moyses extensis manibus orante, vincuntur.

Eodem anno M. 2513. eodem mense 1. 1. **I**gitur profecta omnis multitudo filiorum Israël de deserto Sin per mansiones suas, iuxta sermonem Domini, castrametati sunt in Raphidim, ubi non erat aqua ad bibendum populo.

2. * Qui iurgatus contra Moysen, ait: Da nobis aquam, ut bibamus. Quibus respondit Moyses: Quid iurgaminī contra me? cur tentatis Dominum?

3. Sitivit ergo ibi populus prę aquę penuria, & murmuravit contra Moysen, dicens: Cur fecisti nos exire de Ægypto, ut occideres nos, & liberos nostros, ac iumenta siti?

4. Clamavit autem Moyses ad Dominum, dicens: Quid faciam populo huic? adhuc paululum, & lapidabit me.

* Sup. 14. 21. Pi. 77. 15. 1. Cor. 10. 4. 5. Et ait Dominus ad Moysen: Antecede populum, & sume tecum de senioribus Israël: & virgam qua * percussisti

fluvium, tolle in manu tua, & vade.

6. En ego stabo ibi coram te, supra petram Horeb: percutiesque petram, & exibit ex ea aqua, ut bibat populus. Fecit Moyses ita coram senioribus Israël:

7. & vocavit nomen loci illius, Tentatio, propter iurgium filiorum Israël, & quia tentaverunt Dominum, dicentes: Est ne Dominus in nobis, an non?

8. * Venit autem Amalec, & pugnavat contra Israël in Raphidim. * Deut. 25. 17. Judith 4. 13. Sap. 11. 3.

9. Dixitque Moyses ad Josuë: Elige viros: & egressus, pugna contra Amalec: cras ego stabo in vertice collis, habens virgam Dei in manu mea.

10. Fecit Josuë ut locutus erat Moyses, & pugnavit contra Amalec: Moyses autem & Hur ascenderunt super verticem collis.

11. Cūque levaret Moyses manus, vincebat Israël: sin autem paululum remisisset, superabat Amalec.

12. Manus autem Moysi erant graves sumentes igitur lapidem, posuerunt subter eum, in quo sedit: Aaron autem & Hur sustentabant manus eius ex utraque parte. Et factum est ut manus illius non lassarentur usque ad occasum solis.

13. Fugavitque Josuë Amalec, & populum eius in ore gladij.

14. Dixit autem Dominus ad Moysen: Scribe hoc ob monumentum in libro, & trade auribus Josuë: delebo enim memoriam Amalec sub cælo.

15. Edificavitque Moyses altare: & vocavit nomen eius, Dominus exaltatio mea, dicens:

16. Quia manus solij Domini, & bellum Domini erit contra Amalec, a generatione in generationem.

CAPUT XVIII.

Iethro socer Moysi uxorem cum filiis ad eum reducit: & auditis Dei operibus, cum Dominum laudasset, eique sacrificasset, sanum consilium Moysi dedit in constituendis iudiciorum magistratibus, qui minora didicent.

1. Cūque audisset Iethro, sacerdos Matian, cognatus * Moysi, omnia quę fecerat Deus Moysi, & Israëli populo suo, & quod eduxisset Dominus Israël de Ægypto:

2. tulit Sephoram uxorem Moysi quam remiserat:

Ann. M. 2514. Ant. Chr. 1490. Ab exitu anno 2. mense item 2. * Hebr. Sacer; Sic Child. Græc. Samaritan. Syms & A-rabs; tum ibi tum in seq. Etiam nos-ter, sup. 3. 1.

3. &

3. & duos filios eius, quorum unus vocabatur Gersam, dicente patre: * Advēna fui in terra aliena.

4. Alter verò Eliezer: Deus enim, ait, patris mei adiutor meus, & eruit me de gladio Pharaonis.

5. Venit ergo Iethro cognatus Moysi, & filij eius, & uxor eius ad Moysen in desertum, ubi erat castrametatus iuxta montem Dei.

6. Et mandavit Moysi, dicens: Ego Iethro cognatus tuus venio ad te, & uxor tua, & duo filij tui cum ea.

7. Qui egressus in occursum cognati sui, adoravit, & osculatus est eum: salutaveruntque se mutuo verbis pacificis. Cūque intrasset tabernaculum,

8. narravit Moyses cognato suo cuncta quę fecerat Dominus Pharaoni, & Ægyptiis propter Israël: universumque laborem, qui accidisset eis in itinere, & quod liberaverat eos Dominus.

9. Lætatusque est Iethro super omnibus bonis, quę fecerat Dominus Israël, eò quod eruisset eum de manu Ægyptiorum,

10. & ait: Benedictus Dominus, qui liberavit vos de manu Ægyptiorum, & de manu Pharaonis, qui eruit populum suum de manu Ægypti.

11. Nunc cognovi, quia magnus Dominus super omnes deos: eò quod * superbe egerint contra illos.

12. Obtulit ergo Iethro cognatus Moysi holocausta & hostias Deo: veneruntque Aaron & omnes seniores Israël, ut comederent panem cum eo coram Deo.

13. Altera autem die sedit Moyses ut iudicaret populum, qui assistebat Moysi a mane usque ad vesperam.

14. Quod cum vidisset cognatus eius, omnia scilicet quę agebat in populo, ait: Quid est hoc quod facis in plebe? cur solus sedes, & omnis populus præstolatur de mane usque ad vesperam?

15. Cui respondit Moyses: Venit ad me populus querens sententiam Dei.

16. Cūque acciderit eis aliqua disceptatio, veniunt ad me ut iudicem inter eos, & ostendam præcepta Dei, & leges eius.

17. At ille: Non bonam, inquit, rem facis:

18. stulto labore consumeris & tu, & populus iste qui tecum est: ultra vires tuas est negotium, * solus illud non poteris sustinere.

19. Sed audi verba mea atque consilia,

& erit Deus tecum. Esto tu populo in his quę ad Deum pertinent, ut referas quę dicuntur ad eum:

20. ostendasque populo ceremonias & ritum colendi, viamque per quam ingredi debeant, & opus quod facere debeant.

21. Provide autem de omni plebe viros potentes, & timentes Deum, in quibus sit veritas, & qui oderint avaritiam, & constitue ex eis tribunos, & centuriones, & quinquagenarios, & decanos

22. qui iudicent populum omni tempore: quiddid autem malus fuerit, referant ad te, & ipsi minora tantummodo iudicent: leviusque sit tibi, partito in alios onere.

23. Si hoc feceris, implebis imperium Dei, & præcepta eius poteris sustentare: & omnis hic populus revertetur ad loca sua cum pace.

24. Quibus auditis, Moyses fecit omnia quę ille suggererat.

25. Et electis viris strenuis de cuncto Israël, constituit eos principes populi, tribunos, & centuriones, & quinquagenarios, & decanos.

26. Qui iudicabant plebem omni tempore: quiddid autem gravius erat referebant ad eum, faciliora tantummodo iudicantes.

27. Dimisitque cognatum suum: qui reversus abiit in * terram suam.

CAPUT XIX.

Israëlite motis castris veniunt in Sinai: Moyses iussu Dei ascendit in montem, monita eius refert ad populum, qui sanctificari iubetur, ut descendat Dominus in fulgure & tonitru, coram omni plebe Moysi locuturus.

1. **M**ense tertio egressionis Israël de Terra Ægypti, in die hac * venerunt in solitudinem Sinai.

2. Nam profecti de Raphidim, & pervenientes usque in desertum Sinai, castrametati sunt in eodem loco, ibique Israël fixit tentoria e regione montis.

3. * Moyses autem ascendit ad Deum: vocavitque eum Dominus de monte, & ait: Hęc dies domui Jacob, & annuntiabis filiis Israël:

4. Vos * ipsi vidistis quę fecerim Ægyptiis, quo modo portaverim vos super alas aquilarum, & assumpserim mihi.

5. Si ergo audieritis vocem meam, & cu-

* Vide Num. 10. 29.

Num. 33. 15.

* Idest, eiusdem numeri, videlicet tertia mensis tertij: ibique annum ferè intergrum manserant, ut videre est Num. 10. 11. 12. * Ab. 7. 38. * Deut. 29. 2.

- custodieritis pactum meum, eritis mihi in peculium de cunctis populis: * mea est enim omnis terra.
1. * Psal. 23.
2. * 1. Petr. 2. 6. * Et vos eritis mihi in regnum sacerdotale, & gens sancta. hæc sunt verba quæ loqueris ad filios Israël.
3. 7. Venit Moyses: & convocatis maioribus natu populi, exposuit omnes sermones quos mandaverat Dominus.
4. 8. Responditque omnis populus simul: Cuncta quæ locutus est Dominus, faciemus. Cùmque retulisset Moyses verba populi ad Dominum,
5. 9. ait ei Dominus: iam nunc veniam ad te in caligine nubis, ut audiat me populus loquentem ad te, & credat tibi in perpetuum. Nunciavit ergo Moyses verba populi ad Dominum.
6. 10. Qui dixit ei: Vade ad populum, & sanctifica illos hodiè, & cras, laventque vestimenta sua.
7. 11. Et sint parati in diem tertium: in die enim tertia descendet Dominus coram omni plebe super montem Sinai.
8. 12. Constituesque terminos populo per circuitum, & dices ad eos: Cavete ne ascendatis in montem, * nec tangatis fines illius: omnis qui tetigerit montem, morte morietur.
9. 13. Manus non tanget eum, sed lapidibus opprimeret, aut confodietur iaculis: sive iumentum fuerit, sive homo, non vivet. cùm coeperit clangere buccina, tunc ascendant in montem.
10. 14. Descenditque Moyses de monte ad populum, & sanctificavit eum. Cùmque lavissent vestimenta sua,
11. 15. ait ad eos: Estote parati in diem tertium, & ne appropinquetis uxoribus vestris.
12. 16. Iamque advenerat tertius dies, & manè inclauerat: & ecce coeperunt audiri tonitrua, ac micare fulgura, & nubes densissima operire montem, & clangore buccinæ vehementer perstrepebat: & timuit populus qui erat in castris.
13. 17. Cùmque eduxisset eos Moyses in occursum Dei de loco castrorum, steterunt ad radices montis.
14. 18. * Totus autem mons Sinai fumabat: eò quòd descendisset Dominus super eum in igne, & ascenderet fumus ex eo quasi de fornace: eratque omnis mons terribilis.
15. 19. Et sonitus buccinæ paulatim crescebat in maius, & prolixius tendebatur: Moyses loquebatur, & Deus respondebat ei.

* Hebr. 12. 18.

* Deut. 4. 11.

20. Descenditque Dominus super montem Sinai in ipso montis vertice, & vocavit Moysen in cacumen eius. Quòd cum ascendisset,
21. dixit ad eum: Descende, & contestare populum: ne forte velit transgredere terminos ad videndum Dominum, & pereat ex eis plurima multitudo.
22. Sacerdotes * quoque qui accedunt ad Dominum, sanctificentur, ne percuciant eos.
23. Dixitque Moyses ad Dominum: Non poterit vulgus ascendere in montem Sinai: tu enim testificatus es, & iussisti, dicens: Pone terminos circa montem, & sanctifica illum.
24. Cui ait Dominus: Vade, descende: ascendesque tu, & Aaron tecum: sacerdotes autem & populus ne transeant terminos, nec ascendant ad Dominum, ne forte interficiat illos.
25. Descenditque Moyses ad populum, & omnia narravit eis.

CAPUT XX.

Angelus vice Dei ex Sinai monte decalogum promulgat toti populo, sed is miratur, Moysè inter nuncio, mandata Dei sibi exponi: Moyses solatur populum, ac terream aut lapideam de infectis lapidibus altare facere iubetur, ad quod non sit per gradus ascendendum.

1. **L**ocutusque * est Dominus cunctos sermones hos:
2. Ego * sum Dominus Deus tuus, qui eduxi te de Terra Ægypti, de domo servitutis.
3. Non habebis deos alienos coram me.
4. * Non facies tibi sculptile, neque omnem similitudinem quæ est in celo desuper, & quæ in terra deorsum, nec eorum quæ sunt in aquis sub terra.
5. Non adorabis ea, neque coles: ego sum Dominus Deus tuus fortis, zelotes, visitans iniquitatem patrum in filios, in tertiam & quartam generationem eorum qui oderunt me:
6. & faciens misericordiam in millia his qui diligunt me, & custodiunt præcepta mea.
7. * Non assumes nomen Domini Dei tui in vanum. nec enim habebit insontem Dominus eum qui assumpsit nomen Domini Dei sui frustra.
8. * Memento ut diem sabbati sanctifices.

* Eodem mense 3. ab exitu. Anno M. 2513.

* Deut. 5. 6.

* Psal. 80. 11.

* Lev. 26. 1.

* Deut. 4. 15.

* Jos. 24. 14.

* Psal. 96. 7.

* Lev. 19. 12.

* Deut. 5. 11.

* Matth. 5. 33.

* Inf. 3. 14.

* Deut. 5. 14.

* Ez. 20. 12.

9. Sex

9. Sex diebus operaberis, & facies omnia opera tua:
10. Septimo autem die sabbatum Domini Dei tui est: non facies omne opus in eo, tu, & filius tuus & filia tua, servus tuus & ancilla tua, iumentum tuum, & advena qui est intra portas tuas.
11. * Sex enim diebus fecit Dominus cælum & terram, & mare, & omnia quæ in eis sunt, & requievit in die septimo: idcirco benedixit Dominus diei sabbati, & sanctificavit eum.
12. * Honora patrem tuum & matrem tuam, ut sis longævus super terram, quam Dominus Deus tuus dabit tibi.
13. * Non occides.
14. Non mœchaberis.
15. Non furtum facias.
16. Non loqueris contra proximum tuum falsum testimonium.
17. * Non concupisces domum proximi tui: nec desiderabis uxorem eius, non servum, non ancillam, non bovem, non asinum, nec omnia quæ illius sunt.
18. Cunctus autem populus videbat voces & lampades, & sonitum buccinæ, montemque fumantem: & perterriti ac pavore concussi, steterunt procul,
19. dicentes Moysi: Loquere tu nobis, & audiemus: non loquatur nobis Dominus, ne forte moriamur.
20. Et ait Moyses ad populum: Nolite timere: ut enim probaret vos venit Deus, & ut terror illius esset in vobis, & non peccaretis.
21. Stetitque populus de longe. * Moyses autem accessit ad caliginem in qua erat Deus.
22. Dixit præterea Dominus ad Moysen: Hæc dices filiis Israël: Vos vidistis quòd de celo locutus sum vobis.
23. Non facietis deos argenteos, nec deos aureos facietis vobis.
24. * Altare de terra facietis mihi, & offeretis super eo holocausta & pacifica vestra, oves vestras & boves in omni loco in quo memoria fuerit nominis mei: veniam ad te, & benedicam tibi.
25. * Quòd si altare lapideum feceris mihi, non ædificabis illud de sectis lapidibus: si enim levaveris cultrum super eo, polluetur.
26. Non ascendes per gradus ad altare meum, ne reveletur turpitudò tua.

* Gen. 2. 2.

FER. 4. POST DOMINIC. 3. QUADR.

* Deut. 5. 16.

* Matt. 15. 4.

* Ephas. 6. 2.

* Matt. 5. 21.

* Rom. 7. 7. & 13. 9.

* Deut. 18. 16.

* Heb. 12. 18.

* Infr. 27. 8. & 38. 7.

* Deut. 27. 5.

* Jos. 8. 31.

& ancillas, furta, homicidia, parvicia, plagium, parentum maledicta, rixas, & talionis penas, atque corruptam bovem.

1. **H**ÆC sunt iudicia quæ propones eis.

2. Si * emeris servum Hebræum, sex annis serviet tibi: in septimo egredietur liber gratis.

* Deut. 15. 12.

* Jer. 34. 14.

3. Cum quali veste intraverit, cum tali exeat: si habens uxorem, & uxor egredietur simul.

4. Sin autem dominus dederit illi uxorem, & pepererit filios & filias: mulier & liberi eius erunt domini sui, ipse vero exibat cum vestitu suo.

5. Quòd si dixerit servus: Diligo dominum meum & uxorem ac liberos, non egrediar liber:

6. offeret eum dominus diis, & applicabitur ad ostium & postes, perforabitque aurem eius subula: & erit ei servus in sæculum.

7. Si quis vendiderit filiam suam in famulam, non egredietur sicut ancilla exire consueverunt.

8. Si displicerit oculis domini sui cui tradita fuerat, dimittet eam: populo autem alieno vendendi non habebit potestatem, si spreverit eam.

9. Sin autem filio suo desponderit eam, iuxta morem filiarum faciet illi.

10. Quòd si alteram ei acceperit, pro videbit puellæ nuptias, & vestimenta, & pretium pudicitie non negabit.

11. Si tria ista non fecerit, egredietur gratis absque pecunia.

12. * Qui percusserit hominem volens occidere, morte moriatur.

* Lev. 24. 17.

13. Qui autem non est insidiatus, sed Deus illum tradidit in manus eius: * constituum tibi locum in quem fugere debeat.

* Deut. 19. 3.

14. Si quis per industriam occiderit proximum suum, & per insidias: ab altari meo evelles eum, ut moriatur.

15. Qui percusserit patrem suum aut matrem, morte moriatur.

16. Qui furatus fuerit hominem, & vendiderit eum, convictus noxæ, morte moriatur.

17. * Qui maledixerit patri suo, vel matri, morte moriatur.

* Lev. 20. 9.

* Prov. 20. 20.

* Matt. 15. 4.

* Marc. 7. 10.

18. Si rixati fuerint viri, & percusserit alter proximum suum lapide vel pugno, & ille mortuus non fuerit, sed iacuerit in lectulo:

19. si

CAPUT XXI.

Præcepta judicialia quoad emptios servos,

19. si surrexerit, & ambulaverit foris super baculum suum, innocens erit qui percusserit, ita tamen ut operas eius, & impensas in medicos restituat.

20. Qui percusserit servum suum, vel ancillam virga, & mortui fuerint in manibus eius, criminis reus erit.

21. Sin autem uno die vel duobus supervixerit, non subiacebit pœnæ, quia pecunia illius est.

22. Si rixati fuerint viri, & percusserit quis mulierem prægnantem, & abortivum quidem fecerit, sed ipsa vixerit: subiacebit damno quantum maritus mulieris expetierit, & arbitri iudicaverint.

23. Sin autem mors eius fuerit subsecuta, reddet animam pro anima,

* Lev. 24. 26. Deut. 19. 21. Matth. 5. 38.

24. * Oculum pro oculo, dentem pro dente, manum pro manu, pedem pro pede,

25. adustionem pro adustione, vulnus pro vulnere, livorem pro livore.

26. Si percusserit quisquam oculum servi sui aut ancillæ, & luscus eos fecerit, dimittet eos liberos pro oculo quem eruit.

27. Dentem quoque si excusserit servo vel ancillæ suæ, similiter dimittet eos liberos.

28. Si bos cornu percusserit virum aut mulierem, & mortui fuerint, lapidibus obruetur: & non comedentur carnes eius, dominus quoque bovis innocens erit.

29. Quod si vos cornupeta fuerit ab heri & nudius tertius, & contestati sunt dominum eius, nec recluserit eum, occideritque virum aut mulierem: & bos lapidibus obruetur, & dominum eius occident.

30. Quod si pretium fuerit ei impositum, dabit pro anima sua quidquid fuerit postulat.

31. Filium quoque & filiam si cornu percusserit, simili sententiæ subiacebit.

32. Si servum, ancillamque invaserit, triginta siclos argenti domino dabit, bos vero lapidibus opprimetur.

33. Si quis aperuerit cisternam, & foderit, & non operuerit eam, cecideritque bos aut asinus in eam,

34. reddet dominus cisternæ pretium iumentorum, quod autem mortuum est, ipsius erit.

35. Si bos alienus bovem alterius vulneraverit, & ille mortuus fuerit: vendent bovem vivum, & dividunt pretium, cadaver autem mortui inter se disperdent.

36. Sin autem sciebat quod bos cornupeta esset ab heri & nudius tertius, & non custodivit eum dominus suus: reddet bovem pro bove, & cadaver integrum accipiet.

CAPUT XXXII.

Furti damnique illati pœna, depositi, comodat, conducti, atque stupri lex, maleficorum, bestialitatis, sacrificij idololatrici supplicium: advena, vidue & pupillo nocentium pœnæ: mutui, usure & pignoris lex, ac obedientiæ & decimarum, primitiarum, primogenitorum: de carne à bestiis prægustata.

1. **S**I quis furatus fuerit bovem aut ovem, & occiderit vel vendiderit: quinque boves pro uno bove restituet, * & quatuor oves pro una ovej. * 2. Reg. 12. 6.

2. Si effringens fur domum sive suffodiens fuerit inventus, & accepto vulnere mortuus fuerit: percussor non erit reus sanguinis.

3. Quod si orto sole hoc fecerit, homicidium perpetravit, & ipse morietur. Si non habuerit quod pro furto reddat, ipse venudabitur.

4. Si inventum fuerit apud eum quod furatus est, vivens, sive bos, sive asinus, sive ovis: duplum restituet.

5. Si læserit quispiam agrum vel vineam, & dimiserit iumentum suum ut depascatur aliena: quidquid optimum habuerit in agro suo, vel in vinea, pro damni æstimatione restituet.

6. Si egressus ignis invenerit spinas, & comprehenderit acervos frugum, sive stantes segetes in agris, reddet damnum qui ignem succenderit.

7. Si quis commendaverit amico pecuniam, aut vas in custodiam, & ab eo, qui susceperat, furto ablata fuerint: si invenitur fur, duplum reddet.

8. Si latet fur, dominus domus applicabitur ad deos, & iuravit quod non extenderit manum in rem proximi sui.

9. ad perpetranda fraudem, tam in bove quam in asino, & ovis ac vestimento, & quidquid damnus inferre potest: ad deos utriusque causa perveniet: & si illi iudicaverint, duplum restituet proximo suo.

10. Si quis commendaverit proximo suo asinum, bovem, ovem, & omne iumentum ad custodiam, & mortuum fuerit, aut debilitatum, vel captum ab

hos-

hostibus, nullusque hoc viderit:

11. iurandum erit in medio, quod non extenderit manum ad rem proximi sui: suscipietque dominus iuramentum, & ille reddere non cogetur.

* Genes. 31. 39.

12. * Quod si furto ablatum fuerit, restituet damnus domino.

13. Si comestum a bestia, deferat ad eum quod occisum est, & non restituet.

14. Quia a proximo suo quidquam horum mutuo postulerit, & debilitatum aut mortuum fuerit domino non presentate, reddere compelletur.

15. Quod si impræsentiarum dominus fuerit, non restituet, maxime si conductum venerat pro mercede operis sui.

* Deut. 22. 29.

16. * Si seduxerit quis virginem necdum desponsatam, dormietque cum ea: dotabit eam, & habebit eam uxorem.

17. Si pater virginis dare noluerit, reddet pecuniam iuxta modum dotis, quam virgines accipere consueverunt.

18. Maleficus non patietur vivere.

19. Qui coierit cum iumento, morte morietur.

* Lev. 19. 4.

20. Qui * immolat diis, occidetur, præterquam Domino soli.

* Lev. 19. 34.

21. * Advenam non contristabis, neque affliges eum: advena enim & ipsi fuistis in Terra Ægypti.

* Zach. 7. 10.

22. * Vidue & pupillo non nocebitis.

23. Si læseritis eos, vociferabuntur ad me, & ego audiam clamorem eorum:

24. & indignabitur furor meus, percutiamque vos gladio, & erunt uxores vestrae vidue, & filij vestri pupilli.

25. Si pecuniam mutuum dederis populo meo pauperi qui habitat tecum, non urgebis eum quasi exactor, nec usuris opprimes.

* Deut. 24. 13.

26. * Si pignus a proximo tuo acceperis vestimentum, ante solis occasum reddes ei.

27. Ipsum enim est solum, quo operitur, indumentum carnis eius, nec habet aliud in quo dormiat: si clamaverit ad me, exaudiam eum, quia misericors sum.

* Act. 23. 5.

28. Diis non detrahes, & * principi populi tui non maledices.

29. Decimas tuas & primitias tuas non tardabis reddere, * primogenitum filiorum tuorum dabis mihi.

* Sup. 13. 2. 12. Infr. 34. 19. Ezech. 44. 30. * Lev. 22. 8.

30. De bobus quoque, & ovibus similiter facies: septem diebus sit cum matre sua, die octava reddes illum mihi.

31. Viri sancti eritis mihi: * carnem, que a bestiis fuerit prægustata, non comedetis, sed projicietis canibus.

CAPUT XXXIII.

Leges præfixe iudicibus: bos & asinus inimici servandus: non accipienda iudicibus munera: de anni & diei septimique quiete, tribusque festis præcipuis: promittit Deus se populo Angelum in duccem itineris præmissurum, & præmium servantibus præcepta: de idololatria & fœdere Chanaanorum fugiendis, deque eis exterminandis.

NON suscipies vocem mendacij: nec iunges manum tuam ut pro impio dicas falsum testimonium.

1. Non sequeris turbam ad faciendum malum: nec in iudicio, plurimorum acquiesces sententiæ, ut a vero devies.

2. Pauperis quoque non miseraberis in iudicio.

3. * Si occurreris bovi inimici tui, aut asino erranti, reduc ad eum.

4. * Si videris asinum odientis te iacere sub onere, non pertransibis, sed sublevabis cum eo.

5. Non declinabis in iudicium pauperis.

6. Mendacium fugies. * Insontem & iustum non occides: quia aversor impium.

7. * Nec accipies munera, quæ etiam excæcant prudentes, & subvertunt verba iustorum.

8. Peregrino molestus non eris, scitis enim advenarum animas: quia & ipsi peregrini fuistis in Terra Ægypti.

9. Sex annis seminabis terram tuam, & congregabis fruges eius.

10. Anno autem septimo dimittes eam, & requiescere facies, ut comedant pauperes populi tui: & quidquid reliquum fuerit, edant bestie agris: ita facies in vinea, & in oliveto tuo.

11. Sex diebus operaberis: septimo die cessabis, ut requiescat bos & asinus tuus: & refrigeretur filius ancillæ tuæ, & advena.

12. Omnia quæ dixi vobis, custodite. Et per nomen externorum deorum non iurabitis, neque audietur ex ore vestro.

13. Tribus vicibus per singulos annos mihi festa celebrabitis.

14. Solemnitatem azymorum custodites. Septem diebus comedes azyma, * sicut præcepi tibi, tempore mensis novorum, quando egressus es de Ægypto: * non apparebis in conspectu meo vacuus.

15. Et solemnitatem messis primitivorum operis tui, quæcumque seminaveris

in

* Sup. 13. 5. 6. 7. Infr. 34. 22. Deut. 16. 16. Eccl. 35. 6.

in agro, solemnitatem quoque in exitu anni, quando congregaveris omnes fruges tuas de agro.

• Infr. 34. 17. * Ter in anno apparebit omne masculinum tuum coram Domino Deo tuo.
Deut. 16. 16.

• Infr. 34. 19. * Primitias frugum terræ tuæ deferres in domum Domini Dei tui. * Non coques hædum in lacte matris suæ.
Deut. 14. 21.

20. Ecce ego mittam angelum meum, qui præcedat te, & custodiât in via, & introducat in locum quem paravi.

21. Observa eum, & audi vocem eius, nec contemnendum putes: quia non dimittet cum peccaveris, & est nomen meum in illo.

• Deut. 7. 12. 22. * Quod si audieris vocem eius, & feceris omnia quæ loquor, inimicus eris inimicis tuis, & affligam affligentes te.

• Infr. 33. 2. 23. * Præcedet te angelus meus, & introducet te ad Amorrhæum, & Hethæum, & Pherezæum, Chanaanæumque, & Hevæum, & Iebusæum, quos ego conteram.

24. Non adorabis deos eorum, nec colēs eos: non facies opera eorum, sed * destrues eos, & confringes statuas eorum.

25. Servietisque Domino Deo vestro, ut benedicam panibus tuis & aquis, & auferam infirmitatem de medio tui.

26. Non erit infecunda, nec sterilis in terra tuâ: numerum dierum tuorum implebo.

27. Terrorem meum mittam in præcursum tuum, & occidam omnem populum, ad quem ingredieris: cunctorumque inimicorum tuorum coram te vertam.

• Deut. 7. 20. 28. emittens * crabrones prius, qui fugabunt Hevæum, & Chanaanæum, & Hethæum, antequam introeas.

29. Non ejectionem eos a facie tua anno uno: ne terra in solitudinem redigatur, & crescant contra te bestiae.

30. Paulatim expellam eos de conspectu tuo, donec augetaris, & possideas Terram.

31. Ponam autem terminos tuos a Mari rubro usque ad Mare Palestinorum, & a deserto usque ad fluvium: tradam in manibus vestris habitatores Terræ, & ejectionem eos de conspectu vestro.

• Infr. 34. 15. 32. * Non inibis cum eis fœdus, nec cum diis eorum.

Deut. 7. 2. 33. Non habitent in terra tua, ne forte peccare te faciant in me, si servieris diis eorum: quod tibi certè erit in scandalum.

CAPUT XXIV.

Moyses a Deo latus leges ad populum refert, populus eas accipit: & fœdus sancit inter Deum & populum, oblati Domino sacrificiis, fœderique sanguine in populum resperto, Moyses, ceteris ad radicem montis manentibus, solus in montem ascendit, ut tabulas legis accipiat, ubi cum Domino quadraginta diebus & noctibus permansit.

1. Moysi quoque dixit: Ascende ad Dominum tu, & Aaron, Nadab, & Abiu, & septuaginta senex ex Israël, & adorabis procul.

2. Solsuque Moyses ascendit ad Dominum, & illi non appropinquabunt: nec populus ascendit cum eo.

3. Venit ergo Moyses & narravit plebi omnia verba Domini, atque iudicia: responditque omnis populus una voce: Omnia verba Domini, quæ locutus est, faciemus.

4. Scripsit autem Moyses universos sermones Domini: & manè consurgens edificavit altare ad radices montis, & duodecim titulos per duodecim tribus Israël.

5. Misitque iuvenes * de filiis Israël, & obtulerunt holocausta, immolaveruntque victimas pacificas Domino, vitulos.

6. Tulit itaque Moyses dimidiam partem sanguinis, & misit in crateras: partem autem residuum fudit super altare.

7. Assumensque volumen fœderis, legit audiente populo: qui dixerunt: Omnia quæ locutus est Dominus, faciemus, & erimus obedientes.

8. Ille verò sumptum sanguinem respersit in populum, & ait: Hic est * sanguis fœderis quod pepigit Dominus vobiscum super cunctis sermonibus his.

9. Ascenderuntque Moyses & Aaron, Nadab & Abiu, & septuaginta de senioribus Israël:

10. & viderunt Deum Israël: & sub pedibus eius quasi opus lapidis sapphirini, & quasi cælum, cum serenum est.

11. Nec super eos qui procul recesserant de filiis Israël, misit manum suam, videruntque Deum, & comederunt, ac biberunt.

12. Dixit autem Dominus ad Moysen: Ascende ad me in montem, & esto ibi: daboque tibi tabulas lapideas, & legem ac mandata quæ scripsi: ut doceas eos.

13. Surrexerunt Moyses & Iosue ministri

* Chald. & Arabs primitiviter, antè institutum scilicet Leviticæ sacerdotium. Vid. supr. 19. 22.

* Heb. 9. 20.

FER. 4. Q U A T. T. E. M. P. QUADR.

nister eius: ascendensque Moyses in montem Dei,

14. senioribus ait: Expectate hic donec revertamur ad vos. habetis Aaron & Hur vobiscum: si quid natum fuerit questionis, referetis ad eos.

15. Cùmque ascendisset Moyses, operuit nubes montem,

16. & habitavit gloria Domini super Sinai, tegens illum nube sex diebus: septimo autem die vocavit eum de medio caliginis.

17. Erat autem species gloriæ Domini, quasi ignis ardens super verticem montis in conspectu filiorum Israël.

18. Ingressusque Moyses medium nebulæ, ascendit in montem: & fuit ibi quadraginta diebus, & quadraginta noctibus.

* Deut. 9. 9.

CAPUT XXV.

Tabetur primitiarum ac donorum oblatio ad Dei tabernaculum formandum, arcam fœderis, mensam panum propositionis, & septiceps candelabrum, cumque illuc pertinentia: horum omnium monstratur exemplar.

1. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

2. Loquere filiis Israël ut tollant mihi primitias ab * omni homine qui offeret ultroneus, accipietis eas.

* Infr. 35. 5.

3. Hæc sunt autem quæ accipere debetis: Aurum, & argentum, & æs,

4. hyacinthum & purpuram, coccumque bis tinctum, & byssum, pilos caprarum,

5. & pelles arietum rubricatas, pellesque ianthinas, & ligna Setim:

6. oleum ad luminaria concinnanda: aromata in unguentum, & thymiamata boni odoris:

7. lapides onychinos, & gemmas ad ornandum ephod, ac rationale.

8. Facientque mihi sanctuarium, & habitabo in medio eorum:

* Heb. 9. 2.

9. * iuxta omnem similitudinem tabernaculi quod ostendam tibi, & omnium vasorum in cultum eius: sicque facietis illud:

10. Arcam de lignis setim compingite, cuius longitudo habeat duos & semis cubitos: latitudo, cubitum & dimidium: altitudo, cubitum similiter ac semissem.

11. Et deaurabis eam auro mundissimo intus & foris: faciesque supra, coronam auream per circuitum:

12. & quatuor circulos aureos, quos

pones per quatuor arcæ angulos: duo circuli sint in latere uno, & duo in altero.

13. Facies quoque vinctæ de lignis setim, & operies eos auro.

14. Inducesque per circulos qui sunt in arcæ lateribus, ut portetur in eis:

15. qui semper erunt in circulis, nec umquam extrahentur ab eis.

16. Ponesque in arcæ testificationem quam dabo tibi.

17. Facies & propitiatorium de auro mundissimo: duos cubitos & dimidium tenebit longitudo eius, & cubitum ac semissem latitudo.

18. Duos quoque Cherubim aureos & productiles facies, ex utraque parte oraculi.

19. Cherub unus sit in latere uno, & alter in altero.

20. Utrumque latus propitiatorii tegant expandentes alas, & operientes oraculum, respiciantque se mutuo versis vultibus in propitiatorium quo operienda est arcæ,

21. in qua pones testimonium quod dabo tibi.

22. Indè præcipiam, & loquar ad te supra propitiatorium, ac de medio duorum Cherubim, qui erunt super arcam testimonij, cuncta quæ mando per te filiis Israël.

23. Facies & mensam de lignis setim, habentem duos cubitos longitudinis, & in latitudine cubitum, & in altitudine cubitum ac semissem.

24. Et inaurabis eam auro purissimo, faciesque illi labium aureum per circuitum,

25. & ipsi labio coronam interrasilem altam quatuor digitis: & super illam, alteram coronam aureolam.

26. Quatuor quoque circulos aureos præparabis, & pones eos in quatuor: angulis eiusdem mense per singulos pedes.

27. Subter coronam erunt circuli aurei, ut mittantur vestes per eos, & possit mensa portari.

28. Ipsos quoque vinctæ facies de lignis setim, & circumdabis auro, ad subvehendam mensam.

29. Parabis & acetabula, ac phialas, thuribula, & cyathos, in quibus offerenda sunt libamina, ex auro purissimo.

30. Et pones super mensam panes propositionis in conspectu meo semper.

31. Facies & candelabrum ductile de auro mundissimo, hastile eius, & calamos, scyphos, & sphaerulas, ac lilia ex ipso procedentia.

32. Sex calami egredientur de lateribus, tres ex uno latere, & tres ex altero.
33. Tres scyphi quasi in nucis modum per calamos singulos, sphaerulaque simul, & liliū: & tres similiter scyphi instar nucis in calamo altero, sphaerulaque simul & liliū. hoc erit opus sex calamorum, qui producendi sunt de hastili:

* Id est, in ipso hastili.

34. In ipso autem candelabro * erunt quatuor scyphi in nucis modum, sphaerulaque per singulos, & lilia.

35. Sphaerula sub duobus calamis per tria loca, qui simul sex fiunt procedentes de hastili uno.

36. Et sphaerula igitur & calami ex ipso erunt, universa ductilia de auro purissimo.

37. Facies & lucernas septem, & pones eas super candelabrum, ut luceant ex adverso.

38. Emunctoria quoque & ubi quae emuncta sunt extinguantur, fiant de auro purissimo.

39. Omne pondus candelabri cum universis vasis suis habebit talentum auri purissimi.

* Heb. 8. 5. 44. 7. 44.

40. * Inspice, & fac secundum exemplar quod tibi in monte monstratum est.

CAPUT XXVI.

Forma ac constructio tabernaculi Moysi, veli, arcae, propitiatorij, mensae, candelabri, & tentorij, iuxta suas quaeque mensuras.

1. Tabernaculum verò ita facies: Decem cortinas de bysso retorta, & hyacintho, ac purpura, coccoque bis tincto, variatas opere plumario facies.

2. Longitudo cortinae unius habebit viginti octo cubitos: latitudo, quatuor cubitorum erit. unius mensurae fient inversa tentoria.

3. Quinque cortinae sibi iungentur mutuo, & aliae quinque nexu simili cohaerent.

4. Anselas hyacinthinas in lateribus ac summitatibus facies cortinarum, ut possint invicem copulari.

5. Quinquagenas ansulas cortina habebit in utraque parte, ita insertas, ut ansa contra ansam veniat, & altera alteri possit aptari.

6. Facies & quinquaginta circulos aureos quibus cortinarum vela iungenda sunt, ut unum tabernaculum fiat.

7. Facies & saga cilicina undecim, ad

operiendum tectum tabernaculi.

8. Longitudo sagi unius habebit triginta cubitos: & latitudo, quatuor: aequa erit mensura sagorum omnium.

9. E quibus quinque iunges seorsum, & sex sibi mutuo copulabis, ita ut sextum sagum in fronte tecti duplices.

10. Facies & quinquaginta ansas in ora sagi unius, ut coniungi cum altero queat: & quinquaginta ansas in ora sagi alterius, ut cum altero copuletur.

11. Facies & quinquaginta fibulas aeneas, quibus iungantur ansae, ut unum ex omnibus operimentum fiat.

12. Quod autem superfuerit in sagis quae parantur tecto, id est unum sagum quod amplius est, ex medietate eius operies posteriora tabernaculi.

13. Et cubitus ex una parte pendebit, & alter ex altera qui plus est in sagorum longitudine, utrumque latus tabernaculi protegens.

14. Facies & operimentum aliud tecto de pellibus arietum rubicatis: & super hoc rursum aliud operimentum de ianthinis pellibus.

15. Facies & tabulas stantes tabernaculi de lignis setim,

16. quae singulae denos cubitos in longitudine habeant, & in latitudine singulos ac semissis.

17. In lateribus tabulae, duae incastratae fient, quibus tabula alteri tabulae connectatur: atque in hunc modum cunctae tabulae parabuntur.

18. Quarum viginti erunt in latere meridiano quod vergit ad Austrum.

19. Quibus quadraginta bases argenteas fundes, ut binae bases singulis tabulis per duos angulos subiciantur.

20. In latere quoque secundo tabernaculi quod vergit ad Aquilonem, viginti tabulae erunt,

21. quadraginta habentes bases argenteas, binae bases singulis tabulis supponentur.

22. Ad occidentalem verò plagam tabernaculi facies sex tabulas,

23. & rursum alias duas quae in angulis erigantur post tergum tabernaculi.

24. Eruntque coniunctae a deorsum usque sursum, & una omnes compago retinebit. Duabus quoque tabulis quae in angulis ponendae sunt, similis iunctura servabitur.

25. Et erunt simul tabulae octo, bases earum argenteae sedecim, duabus ba-

si-

sibus per unam tabulam supputatis.

26. Facies & veftes de lignis setim quinque ad continendas tabulas in uno latere tabernaculi,

27. & quinque alios in altero, & eiusdem numeri ad occidentalem plagam:

28. qui mittentur per medias tabulas a summo usque ad summum.

29. Ipsas quoque tabulas deaurabis, & fundes in eis annulos aureos per quos veftes tabulata contineant: quos operies laminis aureis.

* Sup. 25. 40.

30. Et eriges tabernaculum iuxta exemplar quod tibi in Monte monstratum est.

31. Facies & velum de hyacintho, & purpura, coccoque bis tincto, & bysso retorta, opere plumario & pulchra varietate contextum:

32. quod appendes ante quatuor columnas de lignis setim, quae ipsae quidem deauratae erunt, & habebunt capita aurea, sed bases argenteas.

33. Inseretur autem velum per circulos, intra quod pones arcam testimonij, quo & Sanctuarium, & Sanctuarij sanctuarium dividetur.

34. Pones & propitiatorium super arcam testimonij in Sancto sanctorum:

35. mensamque extra velum: & contra mensam candelabrum in latere tabernaculi meridiano: mensa enim stabit in parte Aquilonis.

36. Facies & tentorium in introitu tabernaculi de hyacintho, & purpura, coccoque bis tincto, & bysso retorta, opere plumarij.

37. Et quinque columnas deaurabis lignorum setim, ante quas ducetur tentorium: quarum erunt capita aurea, & bases aeneae.

CAPUT XXVII.

Altare holocaustorum & atrium tabernaculi, tentorium, columna, & oleum lucernarum parari iubentur, & earum accensio.

Inf. 38. 6.

1. Facies & altare de lignis setim, quod habebit quinque cubitos in longitudine, & totidem in latitudine, id est quadrum, & tres cubitos in altitudine.

2. Cornua autem per quatuor angulos ex ipso erunt: & operies illud aere.

3. Faciesque in usus eius lebetes ad suscipiendos cineres, & forcipes atque iuscinulas, & ignium receptacula, omnia vasa ex aere fabricabis.

4. Craticulamque in modum retis aeneam: per cuius quatuor angulos erunt quatuor annuli aeni.

5. Quos pones subter arulam altaris: etique craticula usque ad altaris medium.

6. Facies & veftes altaris de lignis setim duos, quos operies laminis aeneis:

7. & induces per circulos, eruntque ex utroque latere altaris ad portandum.

8. * Non solidum, sed inane & cavum

9. intrinsecus facies illud, sicut tibi in Monte monstratum est.

10. Et columnas viginti cum basibus totidem aeneis, quae capita cum caelaturis suis habebunt argentea.

11. Similiter & in latere aquilonis per longum erunt tentoria centum cubitorum, columnae viginti, & bases aeneae eiusdem numeri, & capita earum cum caelaturis suis argentea.

12. In latitudine verò atrij, quod respicit ad occidentem, erunt tentoria per quinquaginta cubitos, & columnae decem, basesque totidem.

13. In ea quoque atrij latitudine, quae respicit ad orientem, quinquaginta cubiti erunt.

14. In quibus quindecim cubitorum tentoria lateri uno deputabuntur, columnaeque tres & bases totidem.

15. & in latere altero erunt tentoria cubitos obtinentia quindecim, columnae tres, & bases totidem.

16. In introitu verò atrij fiet tentorium cubitorum viginti ex hyacintho & purpura, coccoque bis tincto, & bysso retorta, opere plumarij: columnas habebit quatuor, cum basibus totidem.

17. Omnes columnae atrij per circuitum vestitae erunt argenteis laminis, capitibus argenteis, & basibus aeneis.

18. In longitudine occupavit atrium cubitos centum, in latitudine quinquaginta, altitudo quinque, cubitorum erit. fietque de bysso retorta, & habebit bases aeneas.

19. Cuncta vasa tabernaculi in omnes usus & ceremonias, tam paxillos eius quam atrij, ex aere facies.

20. Praeceptis filiis Israël ut afferant tibi oleum de arboribus olivarum purissimum, ploque contusum: ut ardeat lucerna semper

21. in tabernaculo testimonij, extra velum quod oppansum est testimonio. Et collocabunt eam Aaron & filij eius, ut usque manè luceat coram Domino. Perpetuus erit cultus per successiones eorum a filiis Israël.

CAPUT XXVIII.

Pontificalia indumenta Aaron & filiorum eius describuntur.

1. Applica quoque ad te Aaron fratrem tuum cum filiis suis de medio filiorum Israël, ut sacerdotio fungantur mihi: Aaron, Nadab, & Abiu, Eleazar, & Ithamar.

2. Faciesque vestem sanctam Aaron fratri tuo in gloriam & decorem.

3. Et loqueris cunctis sapientibus corde, quos replevi spiritu prudentiæ, ut faciant vestes Aaron, in quibus sanctificatus ministret mihi.

4. Hæc autem erunt vestimenta quæ facient: Rationale, & superhumeralis, tunicam & lineam strictam, cidarim & balteum. Facient vestimenta sancta fratri tuo Aaron & filiis eius, ut sacerdotio fungantur mihi.

5. Accipientur aurum, & hyacinthum, & purpuram, coccumque bis tinctum, & byssum.

6. Facient autem superhumeralis de auro & hyacintho & purpura, coccoque bis tincto, & bysso retorta, opere polymito.

7. Duas oras iunctas habebit in utroque latere summitatum, ut in unum redeant.

8. Ipsa quoque textura & cuncta operis varietas erit ex auro & hyacintho, & purpura, coccoque bis tincto, & bysso retorta.

9. Sumesque duos lapides onychinos, & sculpes in eis nomina filiorum Israël:

10. sex nomina in lapide uno, & sex reliqua in altero, iuxta ordinem natiuitatis eorum.

11. Opere sculptoris & cælatura gemmarum, sculpes eos nominibus filiorum Israël, inclusos coram Domino in æternum.

12. & pones in utroque latere superhumeralis, memoriale filij Israël. Portabitque Aaron nomina eorum coram Domino super utrumque humerum, ob recordationem.

13. Facies & uncinos ex auro,

14. & duas catenulas ex auro purissimo sibi invicem coherentes, quas inseres uncinis.

15. Rationale quoque iudicij facies ope-

re polymito iuxta texturam superhumeralis ex auro, hyacintho, & purpura, coccoque bis tincto, & bysso retorta.

16. Quadrangulum erit & duplex: mensuram palmi habebit tam in longitudine quam in latitudine.

17. Ponesque in eo quatuor ordines lapidum: in primo versu erit lapis sardius, & topazius, & smaragdus: in secundo carbunculus, sapphirus, & iaspis:

19. in tertio ligurius, achates, & amethystus: in quarto chrysolithus, onychinus, & beryllus: inclusi auro erunt per ordines suos.

21. Habebuntque nomina filiorum Israël: duodecim nominibus calabuntur, singuli lapides nominibus singulorum per duodecim tribus.

22. Facies in rationali catenas sibi invicem coherentes ex auro purissimo:

23. & duos annulos aureos, quos pones in utraque rationalis summitate:

24. catenasque aureas iunges annulis, qui sunt in marginibus eius:

25. & ipsarum catenarum extrema duobus copulabis uncinis in utroque latere superhumeralis quod rationale respicit.

26. Facies & duos annulos aureos, quos pones in summitatibus rationalis, in oris, quæ e regione sunt superhumeralis, & posteriora eius aspiciunt.

27. Nec non & alios duos annulos aureos, qui ponendi sunt in utroque latere superhumeralis deorsum, quod respicit contra faciem iuncturæ inferioris, ut aptari possit cum superhumerali.

28. & stringatur rationale annulis suis cum annulis superhumeralis vitta hyacinthina, ut maneat iunctura fabrefacta, & a se invicem rationale & superhumeralis nequeant separari.

29. Portabitque Aaron nomina filiorum Israël in rationali iudicij super pectus suum, quando ingredietur Sanctuarium, memoriale coram Domino in æternum.

30. Pones autem in rationali iudicij Doctrinam & Veritatem, quæ erunt in pectore Aaron, quando ingredietur coram Domino: & gestabit iudicium filiorum Israël in pectore suo, in conspectu Domini semper.

31. Facies & tunicam superhumeralis totam hyacinthinam,

32. in cuius medio supra erit capitulum, & ora per gyrum eius textilis, sicut fieri

solet in extremis vestium partibus, ne facie rumpatur.

33. Deorsum verò, ad pedes eiusdem tunice, per circuitum, quasi mala punicæ facies, ex hyacintho, & purpura, & cocco bis tincto, mixtis in medio tintinnabulis,

34. ita ut tintinnabulum sit aureum, & malum punicum: rursumque tintinnabulum aliud aureum & malum punicum.

35. * Et vestietur ea Aaron in officio ministerij, ut audiatur sonitus quando ingreditur & egreditur Sanctuarium in conspectu Domini, & non moriatur.

36. Facies & laminam de auro purissimo: in qua sculpes opere cælatoris, Sanctum Domino.

37. Ligabisque eam vittâ hyacinthinâ, & erit super tiamam,

38. imminens fronti pontificis. Portabitque Aaron iniquitates eorum, quæ obtulerunt & sanctificaverunt filij Israël, in cunctis muneribus & donariis suis. Erit autem lamina semper in fronte eius, ut placatus sit eis Dominus.

39. Stringesque tunicam bysso, & tiamam byssinam facies, & balteum opere plumarij.

40. Porrò filiis Aaron tunicas lineas parabis & balteos ac tiamas in gloriam & decorem:

41. vestiesque his omnibus Aaron fratrem tuum & filios eius cum eo. Et cunctorum consecrabis manus, sanctificabisque illos, ut sacerdotio fungantur mihi.

42. Facies & feminalia linea, ut operiant carnem tuspitudinis suæ, a renibus usque ad femora:

43. & utentur eis Aaron & filij eius quando ingredientur tabernaculum testimonij, vel quando appropinquant ad altare ut ministrent in sanctuario, ne iniquitatis rei moriantur. Legitimum sempiternum erit Aaron, & semini eius post eum.

CAPUT XXIX.

Que fuerit sacerdotum consecratio, ritusque oblationis pro illis, & qui bis oblationibus vescetur: ac de duobus agnis anniculis quotidie offerendis.

1. SED & hoc facies, ut mihi in sacerdotio consecrentur. * Tolle vitulum de armento, & arietes duos immaculatos,

2. panesque azymos, & crustulam absque fermento, quæ conspersa sit oleo,

lagana quoque azyma oleo lita: de simila triticea cuncta facies.

3. Et posita in canistro offeres: vitulum autem & duos arietes.

4. Et Aaron, ac filios eius applicabis ad ostium tabernaculi testimonij. Cumque laveris patrem cum filiis suis aqua,

5. indues Aaron vestimentis suis, id est, lineâ & tunicâ, & superhumerali & rationali, quod constringes balteo.

6. Et pones tiamam in capite eius, & laminam sanctam super tiamam,

7. & oleum unctionis fundes super caput eius: atque hoc ritu consecrabitur.

8. Filios quoque illius applicabis, & indues tunicis lineis, cingesque balteo,

9. Aaron scilicet & liberos eius, & impones eis mitras: eruntque sacerdotes mihi religione perpetuâ. Postquam intia-veris manus eorum,

10. * applicabis & vitulum coram tabernaculo testimonij. Imponentque Aaron & filij eius manus super caput illius,

11. & mactabis eum in conspectu Domini, iuxta ostium tabernaculi testimonij.

12. Sumptumque de sanguine vituli, pones super cornua altaris digito tuo, reliquum autem sanguinem fundes iuxta basim eius.

13. * Sumes & adipem totum qui operit intestina, & reticulum iecoris, ac duos renes, & adipem qui super eos est, & offeres incensum super altare:

14. carnes verò vituli & corium & fimum combures foris extra castra, eod quod pro peccato sit.

15. Unum quoque arietem sumes, super cuius caput ponent Aaron & filij eius manus.

16. Quem eodem mactaveris, tolles de sanguine eius, & fundes circa altare.

17. ipsum autem arietem secabis in frusta. lotaque intestina eius ac pedes pones super concisas carnes, & super caput illius.

18. Et offeres totum arietem in incensum super altare: oblatio est Domino, odor suavissimus victimæ Domini.

19. Tolles quoque arietem alterum, super cuius caput Aaron & filij eius ponent manus.

20. Quem cum immolaveris, sumes de sanguine eius, & pones super extremum auriculæ dextræ Aaron & filiorum eius, & super pollices manus eorum ac pedis dextri, fundesque sanguinem super altare per circuitum.

21. Cumque tuleris de sanguine qui est super altare, & de oleo unctiois, asperges Aaron & vestes eius, filios & vestimenta eorum. Consecratisque ipsis & vestibus.

22. tolles adipem de arietē, & caudam & arvinam, quæ operit vitalia, ac reticulum iecoris, & duos renes, atque adipem, qui super eos est, armumque dextrum, eod quod sit aries consecrationis:

23. tortamque panis unius, crustulam conspersam oleo, laganam de canistrō azymorum, quod positum est in conspectu Domini:

24. ponesque omnia super manus Aaron & filiorum eius, & sanctificabis eos elevans coram Domino.

25. Suscipiesque universa de manibus eorum: & incendes super altare in holocaustum, odorem suavissimum in conspectu Domini, quia oblatio eius est.

26. Sumes quoque pectusculum de arietē, quo initiatus est Aaron, sanctificabisque illud elevatum coram Domino, & cedit in partem tuam.

27. Sanctificabisque & pectusculum consecratum, & armum quem de arietē separasti,

28. quo initiatus est Aaron & filij eius, cedentque in partem Aaron & filiorum eius iure perpetuo a filiis Israël: quia primitiva sunt & initia de victimis eorum pacificis quæ offerunt Domino.

29. Vestem autem sanctam, qua utetur Aaron, habebunt filij eius post eum, ut ungantur in ea, & consecrent manus eorum.

30. Septem diebus utetur illa qui pontifex pro eo fuerit constitutus de filiis eius, & qui ingredietur tabernaculum testimonij ut ministret in Sanctuario.

31. Arietem autem consecrationis tolles, & coques carnes eius in loco sancto:

32. quibus vescetur Aaron & filij eius.

* Lev. 8. 31. & 24. 9. vestibulo tabernaculi testimonij comedent.

Matt. 12. 4. ut sit placabile sacrificium, & sanctificentur offerentium manus. Alienigena non vescetur ex eis, quia sancti sunt.

34. Quod si remanserit de carnibus consecratis, sive de panibus usque manē, combures reliquias igni: non comedentur, quia sanctificata sunt.

* Exod. 40. 13. Lev. 8. 12. * consecrabis manus eorum:

36. & vitulum pro peccato offeres per singulos dies ad expiandum. Mundabisque altare cum immolaveris expiationis hostiam, & unges illud in sanctificationem.

37. Septem diebus expiabis altare, & sanctificabis, & erit Sanctum sanctorum. omnis, qui tetigerit illud, sanctificabitur.

38. Hoc est quod facies in altari: * Num. 28. 3. Agnos anniculos duos per singulos dies iugiter, Dan. 9. 12. Apoc. 13. 8.

39. unum agnum manē, & alterum vespere,

40. decimam partem similē conspersere oleo tuso, quod habeat mensuram quartam partem hin, & vinum ad libandum eiusdem mensuræ in agno uno.

41. Alterum verò agnum offeres ad vespem iuxta ritum matutinæ oblationis, & iuxta ea quæ diximus, in odorem suavitatis:

42. sacrificium est Domino, oblatione perpetua in generationibus vestras, ad ostium tabernaculi testimonij coram Domino, ubi constitutum ut loquar ad te.

43. Ibi que precipiam filiis Israël, & sanctificabitur altare in gloria mea.

44. Sanctificabo & tabernaculum testimonij cum altari, & Aaron cum filiis suis, ut sacerdotio fungantur mihi.

45. Et habitabo in medio filiorum Israël, eroque eis Deus,

46. & scient quia ego Dominus Deus eorum, qui eduxi eos de Terra Ægypti, ut manerem inter illos, ego Dominus Deus ipsorum.

CAPUT XXX.

Institutio altaris thymiamatis, & pecunie in usus tabernaculi exigende, labri ænei construendi pro lotionē sacerdotum, unguenti sacri pro unguendis sacerdotibus & vasis templi, unctiois thymiamatis & reliquorum quæ ad tabernaculum spectant.

1. Facies quoque altare ad adolendum thymiamata, de lignis setim,

2. habens cubitum longitudinis, & alterum latitudinis, id est, quadrangulum, & duos cubitos in altitudine. Cornua ex ipso procedent.

3. Vestesque illud auro purissimo, tam craticulam eius, quam parietes per circuitum, & cornua. Faciesque ei coronam aureolam per gyrum,

4. & duos annulos aureos sub corona per

per singula latera, ut mittantur in eos vestes, & altare portetur.

5. Ipsos quoque vestes facies de lignis setim, & inaurabis.

6. Ponesque altare contra velum, quod ante arcam pendet testimonij coram propitiatorio quo tegitur testimonium, ubi loquar tibi.

7. Et adolebit incensum super eo Aaron, suave fragrans, manē. Quando componet lucernas, incendet illud:

8. & quando collocabit eas ad vesperrum, uret thymiamata sempiternum coram Domino in generationes vestras.

9. Non offeretis super eo thymiamata compositionis alterius, nec oblationem, & victimam, nec libabitis libamina.

10. Et deprecabitur Aaron super cornua eius semel per annum, in sanguine quod oblatum est pro peccato, & placabit super eo in generationibus vestris. Sanctum sanctorum erit Domino.

11. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

* Num. 1. 12. * Quando tuleris summam filiorum Israël iuxta numerum, dabunt singuli pretium pro animabus suis Domino, & non erit plaga in eis, cum fuerit recensiti.

13. Hoc autem dabit omnis qui transit ad nomen, didimidium sicii iuxta mensuram templi. * Sicius viginti obolos habet. Media pars sicii offeretur Domino.

* Lev. 27. 25. Numer. 3. 47. 12. 45. 12. Qui habetur in numero, a viginti annis & supra, dabit pretium.

15. Dives non addet ad medium sicii, & pauper nihil minuet.

16. Susceptamque pecuniam, quæ collata est a filiis Israël, trades in usus tabernaculi testimonij, ut sit monumentum eorum coram Domino, & propitiatur animabus eorum.

17. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

18. Facies & labrum æneum cum basi sua ad lavandum: ponesque illud inter tabernaculum testimonij & altare. Et misa aqua,

19. lavabunt in ea Aaron, & filij eius manus suas ac pedes,

20. quando ingressuri sunt tabernaculum testimonij, & quando accessuri sunt ad altare, ut offerant in eo thymiamata Domino,

21. ne forte moriantur. legitimum sempiternum erit ipsi, & semini eius per successiones.

22. Locutusque est Dominus ad Moysen,

23. dicens: Sume tibi aromata, primæ myrrhæ & electæ quingentos sicios, & cinnamomi medium, id est, ducentos quinquaginta sicios, calami similiter ducentos quinquaginta,

24. casia autem quingentos sicios in pondere sanctuarij, olei de olivetis mensuram hin:

25. faciesque unctiois oleum sanctum, unguentum compositum opere unguentarij,

26. & unges ex eo tabernaculum testimonij, & arcam testamenti, mensamque cum vasis suis, candelabrum, & utensilia eius, altaria thymiamatis,

28. & holocausti, & universam supellectilem quæ ad cultum eorum pertinet.

29. Sanctificabisque omnia, & erunt Sancta sanctorum: qui tetigerit ea, sanctificabitur.

30. Aaron & filios eius unges, sanctificabisque eos, ut sacerdotio fungantur mihi.

31. Filiis quoque Israël dices: Hoc oleum unctiois sanctum erit mihi in generationibus vestras.

32. Caro hominis non ungetur ex eo, & iuxta compositionem eius non facietis aliud, quia sanctificatum est, & sanctum erit vobis.

33. Homo quicumque tale composuerit, & dederit ex eo, alieno, exterminabitur de populo suo.

34. Dixitque Dominus ad Moysen: Sume tibi aromata, staeten & onycha, galbanum boni odoris, & thus lucidissimum, æqualis ponderis erunt omnia:

35. faciesque thymiamata compositum opere unguentarij, mixtum diligenter, & purum, & sanctificatione dignissimum.

36. Cumque in tenuissimum pulverem universa contuderis, pones ex eo coram tabernaculo testimonij, in quo loco apparebo tibi. Sanctum sanctorum erit vobis thymiamata.

37. Talem compositionem non facietis in usus vestros, quia sanctum est Domino.

38. Homo quicumque fecerit simile, ut odore illius perfruat, peribit de populis suis.

CAPUT XXXI.

Deputantur à Domino Bezeleel & Ooliab ad extruccionem tabernaculi ac ceterorum quæ di-

dicta sunt: de sabbati observatione, & de duabus lapideis tabulis legis à Domino Moysi datis.

- 1. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:
- 2. Ecce, vocavi ex nomine Beseleel filium Uri filij Hur de tribu Iuda,
- 3. & implevi eum spiritu Dei, sapientiâ, & intelligentiâ, & scientiâ in omni opere,
- 4. ad excogitandum quidquid fabrefieri potest ex auro, & argento, & ære,
- 5. marmore, & gemmis, & diversitate lignorum.
- 6. Dedicque ei socium Ooliab filium Achisamech de tribu Dan. Et in corde omnis eruditus posui sapientiam: ut faciant cuncta quæ præcepi tibi,
- 7. tabernaculum fœderis, & arcam testimonij, & propitiatorium, quod super eam est, & cuncta vasa tabernaculi,
- 8. mensamque & vasa eius, candelabrum purissimum cum vasis suis, & altaria thymiamatis,
- 9. & holocausti, & omnia vasa eorum, labrum cum basi sua,
- 10. vestes sanctas in ministerio Aaron sacerdoti, & filijs eius, ut fungantur officio suo in sacris.
- 11. oleum unctiois, & thymiana aromatum in Sanctuario, omnia quæ præcepi tibi, facient.
- 12. Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens:
- 13. Loquere filiis Israël, & dices ad eos: * Videte ut sabbatum meum custodiatis: quia signum est inter me & vos in generationibus vestris: ut sciatis quia ego Dominus, qui sanctifico vos.
- 14. Custodite sabbatum meum, sanctum est enim vobis: qui polluerit illud, morte morietur: qui fecerit in eo opus, peribit anima illius de medio populi sui.
- 15. Sex diebus facietis opus: in die septimo sabbatum est, requies sancta Domino, omnis qui fecerit opus in hac die, morietur.
- 16. Custodiant filij Israël Sabbatum, & celebrent illud in generationibus suis. Patctum est sempiternum
- 17. inter me & filios Israël, signumque perpetuum. * sex enim diebus fecit Dominus celum & terram, & in septimo ab opere cessavit.
- 18. * Deditque Dominus Moysi, completis huiuscemodi sermonibus in monte

* Sup. 20. eos: * Videte ut sabbatum meum custodiatis: quia signum est inter me & vos in generationibus vestris: ut sciatis quia ego Dominus, qui sanctifico vos.

* Ezech. 20. 12.

* Genes. 1. 31. & 2. 2. * Finitis 40. diebus & 40. noctibus.

Sinai, * duas tabulas testimonij lapideas, scriptas digito Dei.

CAPUT XXXII.

Moysen absente, populus vitulum aureum conflavit & adoravit; ob vitulum adoratum Moyses Deum precatur; de monte descendens tabulas frangit, vitulum comburit, & Aaron obiurgato, idololatrias occidi iubet, ceterisque veniam imperat iterum conscenso monte.

- 1. Videns autem populus quod moram faceret descendendi de monte Moyses, congregatus adversus Aaron, dixit: * Surge, fac nobis deos, qui nos præcedant: Moysi enim huic viro, qui nos eduxit de Terra Ægypti, ignoramus quid acciderit.
- 2. Dixitque ad eos Aaron: Tollite in aures aureas de uxorum, filiorumque, & filiarum vestrarum auribus, & afferite ad me.
- 3. Fecitque populus quæ iusserat, deferens in aures ad Aaron.
- 4. * Quas cum ille accepisset, formavit opere fusorio, & fecit ex eis vitulum conflatilem. dixeruntque: Hi sunt dij tui Israël, qui te eduxerunt de terra Ægypti.
- 5. Quod cum vidisset Aaron, ædificavit altare coram eo, & præconis voce clamavit dicens: Cras solemnitas Domini est.
- 6. Surgentesque manè, obtulerunt holocausta, & hostias pacificas, & * sedit populus manducare, & bibere, & surrexerunt ludere.
- 7. Locutus est autem Dominus ad Moysen, dicens: * Vade, descende: peccavit populus tuus, quem eduxisti de Terra Ægypti.
- 8. Recesserunt citò de via, quam ostendisti eis: feceruntque sibi vitulum conflatilem, & adoraverunt, atque immolantes ei hostias, dixerunt: * Isti sunt dij tui Israël, qui te eduxerunt de Terra Ægypti.
- 9. Rursùmque ait Dominus ad Moysen: * Cerno quòd populus iste duræ cervicis sit:
- 10. dimitte me, ut irascatur furor meus contra eos, & deleam eos, faciamque te in gentem magnam.
- 11. Moyses autem orabat Dominum Deum suum, dicens: * Cur, Domine, irascitur furor tuus contra populum tuum, quem eduxisti de Terra Ægypti, in

Mense 4. ab exitu. Anno M. 2513. * 23. 7. 40.

* Pral. 105 19.

* 1. Cor. 10. 7.

FER. 3. POST DOMINIC. 4. QUADR. * Deut. 9. 12.

* 3. Reg. 12. 28.

* Infr. 33. 3. Deut. 9. 13.

* Num. 14. 13. Psal. 105. 23.

- fortitudine magna, & in manu robusta?
- 12. Ne queso dicant Ægyptij: Callidè eduxit eos, ut interficeret in montibus, & deleret e terra: quiescat ira tua, & esto placabilis super nequitia populi tui.
- 13. Recordare Abraham, Isaac, & Israël servorum tuorum, quibus iurasti per temetipsum, dicens: * Multiplicabo semen vestrum sicut stellas celi: & universam terram hanc, de qua locutus sum, dabo semini vestro, & possidebitis eam semper.
- 14. Placatusque est Dominus ne faceret malum quod locutus fuerat adversus populum suum.
- 15. Et reversus est Moyses de monte, portans duas tabulas testimonij in manu sua, scriptas ex utraque parte,
- 16. & factas opere Dei: scriptura quoque Dei erat sculpta in tabulis.
- 17. Audiens autem Iosue tumultum populi vociferantis, dixit ad Moysen: Ululatus pugnae auditur in castris.
- 18. Qui respondit: Non est clamor adhortantium ad pugnam, neque vociferatio compellentium ad fugam: sed vocem cantantium ego audio.
- 19. Cùmque appropinquasset ad castra, vidit vitulum, & choros: iratusque valde, proiecit de manu tabulas, & confregit eas ad radicem montis:
- 20. arripiensque vitulum quem fecerant, combusit, & * contrivit usque ad pulverem, quem sparsit in aquam, & dedit ex eo potum filiis Israël.
- 21. Dixitque ad Aaron: Quid tibi fecit hic populus, ut induceres super eum peccatum maximum?
- 22. Cui ille respondit: Ne indignetur Dominus meus: tu enim nosti populum istum, quòd * pronus sit ad malum.
- 23. dixerunt mihi: Fac nobis deos, qui nos præcedant: huic enim Moysi, qui nos eduxit de Terra Ægypti, nescimus quid acciderit.
- 24. Quibus ego dixi: Quis vestrum habet aurum? Tulerunt, & dederunt mihi: & proieci illud in ignem, egressusque est hic vitulus.
- 25. Videns ergo Moyses populum quòd esset nudatus, (spoliaverat enim eum Aaron propter ignominiam sordis, & inter hostes nudum constituerat)
- 26. & stans in porta castrorum, ait: Si quis est Domini, iungatur mihi. Congregatique sunt ad eum omnes filij Levi:
- 27. quibus ait: Hæc dicit Dominus

Deus Israël: Ponat vir gladium super femur suum: ite, & redite de porta usque ad portam per medium castrorum, & occidat unusquisque * fratrem, & amicum, & proximum suum.

28. Feceruntque filij Levi iuxta sermonem Moysi, cecideruntque in die illa quasi viginti tria millia hominum.

29. Et ait Moyses: Consecrasti manus vestras hodiè Domino, unusquisque in filio, & in fratre suo, ut detur vobis benedictio.

30. Facto autem altero die, locutus est Moyses ad populum: Peccastis peccatum maximum: ascendam ad Dominum, si quo modo vivero eum deprecari pro scelere vestro.

31. Reversusque ad Dominum, ait: Obsecro, peccavit populus iste peccatum maximum, feceruntque sibi deos aureos: aut dimitte eis hanc noxam, aut si non facis, dele me de libro tuo quem scripsisti.

32. Cui respondit Dominus: Qui peccaverit mihi, delebo eum de libro meo: tu autem vade, & duc populum istum quòd locutus sum tibi: angelus meus præcedet te. Ego autem in die ultionis visitabo & hoc peccatum eorum.

33. Percussit ergo Dominus populum pro reatu vituli, quem fecerat Aaron.

CAPUT XXXIII.

Moyses in populum sedatis à Moysse, populus deponit ornatum suum & suum lugeat delictum: placatur Deus, & loquitur Dominus eum Moysse facie ad faciem, quæ cupit videre faciem & gloriam Domini.

- 1. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: Vade, ascende de loco isto tu, & populus tuus quem eduxisti de Terra Ægypti, in terram quam iuravi Abraham, Isaac, & Iacob, dicens: * Semini tuo dabo eam:
- 2. & * mittam præcursorem tui angelum, ut ejciam * Chanaanæum, & Amorrhæum, & Hethæum, & Pherezæum, & Hevæum, & Iebusæum,
- 3. & intres in terram fluentem lacte & melle. Non enim ascendam tecum, * quia populus duræ cervicis es: ne forte disperdam te in via.
- 4. Audiensque populus sermonem hunc pessimum, luxit: & nullus ex more indutus est cultu suo.

* Gen. 12. 7. * Sup. 32. 34. * Deut. 7. 22. 1or. 24. 11. * Sup. 32. 9. Deut. 9. 13.

5. Dixitque Dominus ad Moysen: Loquere filiis Israël: Populus duræ cervicis es, semel ascendam in medio tui, & delebo te. Iam nunc deponere ornatum tuum, ut sciam quid faciam tibi.

6. Deposuerunt ergo filij Israël ornatum suum a monte Horeb.

7. Moyses quoque tollens tabernaculum, terendit extra castra procul, vocavitque nomen eius, Tabernaculum fœderis. Et omnis populus, qui habebat aliquam questionem, egrediebatur ad Tabernaculum fœderis, extra castra.

8. Cùmque egredieretur Moyses ad tabernaculum, surgebat universa plebs, & stabat unusquisque in ostio papilionis sui, aspicebantque tergum Moysi, donec ingrederetur tentorium.

9. Ingresso autem illo tabernaculum fœderis, descendebat columna nubis, & stabat ad ostium, loquebaturque cum Moyses, & cernentibus universis quòd columna nubis staret ad ostium Tabernaculi. Stabantque ipsi, & adorabant per fores tabernaculorum suorum.

10. Loquebatur autem Dominus ad Moysen facie ad faciem, sicut solet loqui homo ad amicum suum. Cùmque ille reverteretur in castra, minister eius Josué filius Nun, puer, non recedebat de tabernaculo.

11. Dixit autem Moyses ad Dominum: Præcipis ut educam populum istum: & non indicas mihi quem missurus es mecum, præsertim cum dixeris: Novi te ex nomine, & invenisti gratiam coram me.

12. Si ergo inveni gratiam in conspectu tuo, ostende mihi faciem tuam, ut sciam te, & inveniam gratiam ante oculos tuos: respice populum tuum gentem hanc.

13. Dixitque Dominus: Facies mea præcedet te, & requiem dabo tibi.

14. Et ait Moyses: Si non tu ipse præcedas, ne educas nos de loco isto.

15. In quo enim scire poterimus ego & populus tuus invenisse nos gratiam in conspectu tuo, nisi ambulaveris nobiscum, ut glorificemur ab omnibus populis qui habitant super terram?

16. Dixit autem Dominus ad Moysen: Et verbum istud, quod locutus es, faciam: invenisti enim gratiam coram me, & te ipsum novi ex nomine.

17. Qui ait: Ostende mihi gloriam tuam.

18. Respondit: Ego ostendam omnem

bonum tibi, & vocabo in nomine Domini coram te: & misererebui tui, & clemens ero in quem mihi placuerit.

19. Rursumque ait: Non poteris videre faciem meam: non enim videbit me homo, & vivet.

20. Et iterum: Ecce, inquit, est locus apud me, & stabis supra petram.

21. Cùmque transibit gloria mea, ponam te in foramine petrae, & protegam dextera mea, donec transeam.

22. Tollamque manum meam, & videbis posteriora mea: faciem autem meam videre non poteris.

CAPUT XXXIV.

Moyses novis paratis tabulis redit in montem, ubi tergum Dei videt: prohibitaque

Gentium societate, & idololatriâ, dantisque præceptis de primogenitis, sabbato, azymis, ceterisque festis, post quadringentorum dierum ieiunium cornutus de monte descendit, ac velatâ facie populo loquitur.

1. Accipe: Præcède, ait, tibi duas tabulas lapideas instar priorum, & scribe super eas verba, quæ habuerunt tabulæ, quæ fregisti.

2. Estò paratus manè, ut ascendas statim in montem Sinai, stabisque mecum super verticem montis.

3. Nullus ascendat tecum, nec videatur quispiam per totum montem: boves quoque & oves non pascantur e contra.

4. Excidit ergo duas tabulas lapideas, quales antea fuerant: & de nocte consumens ascendit in montem Sinai, sicut præceperat ei Dominus, portans secum tabulas.

5. Cùmque descendisset Dominus per nubem, stetit Moyses cum eo, invocans nomen Domini.

6. Quo transeunte coram eo, ait: Dominator Domine Deus, misericors & clemens, patiens & multæ miserationis, ac verax.

7. qui custodis misericordiam in millia: qui auferis iniquitatem, & scelera, atque peccata, nullusque apud te per se innocens est. Qui reddis iniquitatem patrum filiis, & nepotibus in tertiam & quartam progeniem.

8. Festinusque Moyses, curvatus est pronus in terram, & adorans.

9. ait: Si inveni gratiam in conspectu tuo Domine, obsecro ut gradiaris nobiscum

* Rom. 9. 15.

* Deut. 5. 2.
Jerem. 32. 40.

Deut. 10. 1.

* Supr. 13. 2. 12. & 22. 29.

* Deut. 5. 10.
Jerem. 32. 18.

* Pr. 14. 2. 2.

* Deut. 5. 9.
Jerem. 32. 18.

cum (populus enim duræ cervicis est) & auferas iniquitates nostras atque peccata, nosque possideas.

10. Respondit Dominus: Ego inibo pactum videntibus cunctis, signa faciam quæ nunquam visa sunt super terram, nec in illis gentibus: ut cernat populus iste, in cuius es medio, opus Domini terribile quod facturus sum.

11. Observa cuncta quæ hodiè mando tibi: ego ipse ejciam ante faciem tuam Amorrhæum, & Chananeum, & Hethæum, & Pherezæum quoque, & Hevæum, & Iebusæum.

12. Cave ne unquam cum habitatoribus terræ illius iungas amicitias, quæ sint tibi in ruinam:

13. sed aras eorum destrue, confringe statuas, lucosque succide:

14. noli adorare Deum alienum. Dominus zelotes nomen eius, Deus est emulor.

15. Ne in eas pactum cum hominibus illarum regionum: ne, cum fornicati fuerint cum diis suis, & adoraverint simulachra eorum, vocet te quispiam ut comedas de immolatis.

16. Nec uxorem de filiabus eorum accipies filiis tuis: ne, postquam ipsæ fuerint fornicatæ, fornicati faciant & filios tuos in deos suos.

17. Deos consilites non facies tibi.

18. Solemnitatem azymorum custodies. Septem diebus vesceris azymis, sicut præcepi tibi, in tempore mensis novorum: mense enim verni temporis egressus es de Ægypto.

19. Omne, quod aperit vulvam generis masculini, meum erit. De cunctis animantibus tam de bobus, quàm de ovibus, meum erit.

20. Primogenitum asini redimes oves: sin autem nec pretium pro eo dederis, occidetur. Primogenitum filiorum tuorum redimes: nec apparebis in conspectu meo vacuus.

21. Sex diebus operaberis, die septimo cessabis arare, & metere.

22. Solemnitatem hebdomadarum facies tibi in primitiis frugum messis tuæ triticæ, & solemnitatem, quando redeunte anni tempore cuncta conduntur.

23. Tribus temporibus anni apparebit omne masculinum tuum in conspectu omnipotentis Domini Dei Israël.

24. Cum enim tulero gentes a facie tua, & dilatavero terminos tuos, nullus insi-

diabitur terræ tuæ, ascendente te, & parente in conspectu Domini Dei tui ter in anno.

25. Non immolabis super fermento sanguinem hostiæ meæ: neque redebit manè de victima solemnitatis Phase.

26. Primitias frugum terræ tuæ offeres in domo Domini Dei tui. Non coques hœdum in lacte matris suæ.

27. Dixitque Dominus ad Moysen: Scribe tibi verba hæc, quibus & tecum & cum Israël pepigi foedus.

28. Fuit ergo ibi cum Domino quadraginta dies & quadraginta noctes: panem non comedit, & aquam non bibit, & scripsit in tabulis verba fœderis decem.

29. Cùmque descenderet Moyses de monte Sinai, tenebat duas tabulas testimonij, & ignorabat quòd cornuta esset facies sua ex consortio sermonis Domini.

30. Videntes autem Aaron & filij Israël cornutam Moysi faciem, timuerunt prope accedere.

31. Vocatitque ab eo, reversi sunt tam Aaron quàm principes synagoga. Et postquam locutus est ad eos,

32. venerunt ad eum etiam omnes filij Israël: quibus præcepit cuncta quæ audierat a Domino in monte Sinai.

33. Impletisque sermonibus, posuit velamen super faciem suam.

34. Quod ingressus ad Dominum, & loquens cum eo, aufereret donec exiret, & tunc loquebatur ad filios Israël omnia quæ sibi fuerant imperata.

35. Qui videbant faciem egredientis Moysi esse cornutam, sed operiebat ille rursus faciem suam, si quando loquebatur ad eos.

CAPUT XXXV.

Præcipitur sabbatum, petuntur primitiæ & donaria ac artifices ad construenda omnia quæ dicta sunt, quibus deputati à Domino dicuntur Bezeleel & Ooliab.

1. Igitur congregatâ omni turbâ filiorum Israël, dixit ad eos: Hæc sunt quæ iussit Dominus fieri.

2. Sex diebus facietis opus: septimus dies erit vobis sanctus, sabbatum, & requies Domini: qui fecerit opus in eo, occidetur.

3. Non succendetis ignem in omnibus habitaculis vestris per diem sabbati.

* Sup. 23. 18. & 19.

* Sup. 23. 19.
Deut. 14. 21.

* Sup. 14. 18.
Deut. 9. 9. & 18. 4.

* Deut. 4. 13.

* 2. Cor. 3. 13.

Mense 6. ab exitu. Anno M. 2513.

4. Et ait Moyses ad omnem catervam filiorum Israël: Iste est sermo quem præcepit Dominus, dicens:

* *Sup. 25.*
5. Separate apud vos primitias Domino. * Omnis voluntarius & prono animo offerat eas Domino: aurum & argentum, & æs,

6. hyacinthum & purpuram, coccumque bis tinctum, & byssum, pilos caprarum,

7. pellesque arietum rubricatas, & ianthinas, ligna setim,

8. & oleum ad luminaria concinnanda, & ut conficiatur unguentum, & thymiam suavisimum,

9. lapides onychinos, & gemmas ad ornatum superhumeralis & rationalis.

10. Quisquis vestrum sapiens est, veniat, & faciat quod Dominus imperavit:

11. Tabernaculum scilicet, & tectum eius, atque operimentum, annulos, & tabulata cum vectibus, paxillos & bases:

12. Arcam & vectes, propitiatorium, & velum, quod ante illud oppanditur:

13. Mensam cum vectibus & vasis, & propositionis panibus:

14. Candelabrum ad luminaria sustentanda, vasa illius & lucernas, & oleum ad nutrimenta ignium:

15. Altare thymiamatis, & vectes, & oleum unctiois & thymiam ex aromatis:

16. Altare holocausti, & craticulam eius æneam cum vectibus & vasis suis: labrum & basim eius:

17. Cortinas atrij cum columnis & basibus, tentorium in foribus vestibuli,

18. paxillos tabernaculi & atrij cum funiculis suis:

19. Vestimenta, quorum usus est in ministerio sanctuarij, vestes Aaron pontificis ac filiorum eius, ut sacerdotio fungantur mihi.

20. Egressaque omnis multitudo filiorum Israël de conspectu Moysi,

21. obtulerunt mente promptissimam atque devota primitias Domino, ad faciendum opus tabernaculi testimonij. Quidquid ad cultum & ad vestes sanctas necessarium erat,

22. viri cum mulieribus præbuerunt, armillas & inaures, annulos & dextralia: omne vas aureum in donaria Domini separatum est.

23. Si quis habebat hyacinthum, & purpuram, coccumque bis tinctum, byssum & pilos caprarum, pelles arietum

rubricatas, & ianthinas,

24. argenti, ærisque metalla obtulerunt Domino, lignaque setim in varios usus.

25. Sed & mulieres doctæ, quæ neverant, dederunt hyacinthum, purpuram, & vermiculum, ac byssum,

26. & pilos caprarum, sponte propria cuncta tribuentes.

27. Principes verò obtulerunt lapides onychinos, & gemmas ad superhumeralis & rationale,

28. aromataque & oleum ad luminaria concinnanda, & ad præparandum unguentum, ac thymiam odoris suavissimi componendum.

29. Omnes viri & mulieres mente devotè obtulerunt donaria, ut fierent opera quæ iusserat Dominus per manum Moysi. Cuncti filij Israël voluntaria Domino dedicaverunt.

30. Dixitque Moyses ad filios Israël: * Ecce, vocavit Dominus ex nomine Beseleël filium Uri filij Hur de tribu Iuda.

31. Implevitque eum spiritu Dei, sapientiâ & intelligentiâ, & scientiâ & omni doctrinâ

32. ad excogitandum, & faciendum opus in auro & argento, & ære,

33. sculpendisque lapidibus, & opere carpentario, quidquid fabre adinventiri potest,

34. dedit in corde eius: Ooliab quoque filium Achisamech de tribu Dan:

35. ambos eruditit sapientiâ, ut faciant opera abietarij, polymitarij, ac plumarij de hyacintho ac purpura, coccoque bis tincto, & bysso, & texant omnia, ac nova quæque reperiant.

36. CAPUT XXXVII.

37. *Oblatis plusquam opus esset: donariis, paratur tabernaculum iuxta omnes partes suas, nempe cortinas, sagæ, operitoria, tabulata, vectes, velum, & tentorium.*

38. *Sup. 26. 1. Ann. M. 2514. Ant. Chr. 1490. 1. Par. 21. 29.*

39. *Sup. 26. 1. Ann. M. 2514. Ant. Chr. 1490. 1. Par. 21. 29.*

40. *Sup. 26. 1. Ann. M. 2514. Ant. Chr. 1490. 1. Par. 21. 29.*

41. *Sup. 26. 1. Ann. M. 2514. Ant. Chr. 1490. 1. Par. 21. 29.*

42. *Sup. 26. 1. Ann. M. 2514. Ant. Chr. 1490. 1. Par. 21. 29.*

43. *Sup. 26. 1. Ann. M. 2514. Ant. Chr. 1490. 1. Par. 21. 29.*

44. *Sup. 26. 1. Ann. M. 2514. Ant. Chr. 1490. 1. Par. 21. 29.*

45. *Sup. 26. 1. Ann. M. 2514. Ant. Chr. 1490. 1. Par. 21. 29.*

46. *Sup. 26. 1. Ann. M. 2514. Ant. Chr. 1490. 1. Par. 21. 29.*

47. *Sup. 26. 1. Ann. M. 2514. Ant. Chr. 1490. 1. Par. 21. 29.*

48. *Sup. 26. 1. Ann. M. 2514. Ant. Chr. 1490. 1. Par. 21. 29.*

49. *Sup. 26. 1. Ann. M. 2514. Ant. Chr. 1490. 1. Par. 21. 29.*

50. *Sup. 26. 1. Ann. M. 2514. Ant. Chr. 1490. 1. Par. 21. 29.*

51. *Sup. 26. 1. Ann. M. 2514. Ant. Chr. 1490. 1. Par. 21. 29.*

52. *Sup. 26. 1. Ann. M. 2514. Ant. Chr. 1490. 1. Par. 21. 29.*

manè vota populus offerebat.

4. Unde artifices venire compulsi,

5. dixerunt Moysi: Plus offert populus quam necessarium est.

6. Iussit ergo Moyses præconis voce cantari: Nec vir nec mulier quidquam offerat ultra in opere Sanctuarij. Sicque cessatum est a muneribus offerendis,

7. eò quòd oblata sufficerent & superabundarent.

8. Feceruntque omnes corde sapientes ad explendum opus tabernaculi, cortinas decem de bysso retorta, & hyacintho, & purpura, coccoque bis tincto, opere vario, & arte polymita:

9. quarum una habebat in longitudine vigintiocto cubitos, & in latitudine quatuor: una mensura erat omnium cortinarum.

10. Coniunxitque cortinas quinque, alteram alteri, & alias quinque sibi invicem copulavit.

11. Fecit & ansas hyacinthinas in ora cortinæ unius ex utroque latere, & in ora cortinæ alterius similiter,

12. ut contra se invicem venirent ansæ, & mutuo iungerentur.

13. unde & quinquaginta fudit circulos aureos, qui morderent cortinarum ansas, & feret unum tabernaculum.

14. Fecit & saga undecim de pilis caprarum ad operiendum tectum tabernaculi:

15. unum sagum in longitudine habebat cubitos triginta, & in latitudine cubitos quatuor: unius mensuræ erant omnia saga:

16. quorum quinque iunxit seorsum, & sex alia separatim.

17. Fecitque ansas quinquaginta in ora sagi unius, & quinquaginta in ora sagi alterius, ut sibi invicem iungerentur.

18. Et fibulas æneas quinquaginta, quibus neceretur tectum, ut unum pallium ex omnibus sagis fieret.

19. Fecit & operitorium tabernaculi de pellibus arietum rubricatis: aliudque de super velamentum de pellibus ianthinis.

20. Fecit & tabulas tabernaculi de lignis setim stantes.

21. Decem cubitorum erat longitudo tabule unius: & unum ac semis cubitum latitudo retinebat.

22. Binæ incastraturæ erant per singulas tabulas, ut altera alteri iungeretur. Sic fecit in omnibus tabernaculi tabulis.

23. E quibus viginti ad plagam meridianam erant contra Austrum,

24. cum quadraginta basibus argenteis. Due bases sub una tabula ponebantur ex utraque parte angulorum, ubi incastraturæ laterum in angulis terminantur.

25. Ad plagam quoque tabernaculi, quæ respicit ad Aquilonem, fecit viginti tabulas,

26. cum quadraginta basibus argenteis, duas bases per singulas tabulas.

27. Contra Occidentem vero, id est, ad eam partem tabernaculi, quæ mare respicit, fecit sex tabulas,

28. & duas alias per singulos angulos tabernaculi retro:

29. quæ iunctæ erant a deorsum usque sursum, & in unam compagine pariter ferebantur. Ita fecit ex utraque parte per angulos:

30. ut octo essent simul tabulæ, & haberent bases argenteas sedecim, binas scilicet bases sub singulis tabulis.

31. Fecit & vectes de lignis setim, quinque ad continendas tabulas unius lateris tabernaculi,

32. & quinque alios ad alterius lateris coaptandas tabulas: & extra hos, quinque alios vectes ad occidentalem plagam tabernaculi contra mare.

33. Fecit quoque vectem alium, qui per medias tabulas ab angulo usque ad angulum perveniret.

34. Ipsa autem tabulata deauravit, fuis basibus earum argenteis. Et circulos eorum fecit aureos, per quos vectes induci possent: quos & ipsos laminis aureis operuit.

35. Fecit & velum de hyacintho, & purpura, vermiculo, ac bysso retorta, opere polymitatio, varium atque distinctum:

36. & quatuor columnas de lignis setim, quas cum capitibus deauravit, fuis basibus earum argenteis.

37. Fecit & tentorium in introitu tabernaculi ex hyacintho, purpura, vermiculo, byssoque retorta, opere plumarij:

38. & columnas quinque cum capitibus suis, quas operuit auro, basesque earum fudit æneas.

39. *Sup. 26. 1. Ann. M. 2514. Ant. Chr. 1490. 1. Par. 21. 29.*

40. *Sup. 26. 1. Ann. M. 2514. Ant. Chr. 1490. 1. Par. 21. 29.*

41. *Sup. 26. 1. Ann. M. 2514. Ant. Chr. 1490. 1. Par. 21. 29.*

42. *Sup. 26. 1. Ann. M. 2514. Ant. Chr. 1490. 1. Par. 21. 29.*

43. *Sup. 26. 1. Ann. M. 2514. Ant. Chr. 1490. 1. Par. 21. 29.*

44. *Sup. 26. 1. Ann. M. 2514. Ant. Chr. 1490. 1. Par. 21. 29.*

45. *Sup. 26. 1. Ann. M. 2514. Ant. Chr. 1490. 1. Par. 21. 29.*

46. *Sup. 26. 1. Ann. M. 2514. Ant. Chr. 1490. 1. Par. 21. 29.*

47. *Sup. 26. 1. Ann. M. 2514. Ant. Chr. 1490. 1. Par. 21. 29.*

48. *Sup. 26. 1. Ann. M. 2514. Ant. Chr. 1490. 1. Par. 21. 29.*

49. *Sup. 26. 1. Ann. M. 2514. Ant. Chr. 1490. 1. Par. 21. 29.*

50. *Sup. 26. 1. Ann. M. 2514. Ant. Chr. 1490. 1. Par. 21. 29.*

51. *Sup. 26. 1. Ann. M. 2514. Ant. Chr. 1490. 1. Par. 21. 29.*

52. *Sup. 26. 1. Ann. M. 2514. Ant. Chr. 1490. 1. Par. 21. 29.*

53. *Sup. 26. 1. Ann. M. 2514. Ant. Chr. 1490. 1. Par. 21. 29.*

54. *Sup. 26. 1. Ann. M. 2514. Ant. Chr. 1490. 1. Par. 21. 29.*

55. *Sup. 26. 1. Ann. M. 2514. Ant. Chr. 1490. 1. Par. 21. 29.*

56. *Sup. 26. 1. Ann. M. 2514. Ant. Chr. 1490. 1. Par. 21. 29.*

57. *Sup. 26. 1. Ann. M. 2514. Ant. Chr. 1490. 1. Par. 21. 29.*

Eiusdem ann. 2514. primo semestri.

H. mis

mis cubitis in longitudine, & cubitum ac semissem in latitudine, altitudo quoque unius cubiti fuit & dimidij: vestivitque eam auro purissimo intus ac foris.

2. Et fecit illi coronam auream per gyrum,

3. conflans quatuor annulos aureos per quatuor angulos eius: duos annulos in latere uno, & duos in altero.

4. Vestes quoque fecit de lignis setim, quos vestivit auro,

5. & quos misit in annulos, qui erant in lateribus arcae ad portandum eam.

6. Fecit & propitiatorium, idest, oraculum, de auro mundissimo, duorum cubitorum & dimidij in longitudine, & cubiti ac semis in latitudine.

7. Duos etiam Cherubim ex auro ductili, quos posuit ex utraque parte propitiatorij.

8. Cherub unum in summitate unius partis, & Cherub alterum in summitate partis alterius: duos Cherubim in singulis summitatibus propitiatorij,

9. extendentes alas, & tegentes propitiatorium, seque mutuo & illud respicientes.

10. Fecit & mensam de lignis setim in longitudine duorum cubitorum, & in latitudine unius cubiti, quae habebat in altitudine cubitum ac semissem.

11. circumdeditque eam auro mundissimo, & fecit illi labium aureum per gyrum,

12. ipsique labio coronam auream interrasilem quatuor digitorum, & super eandem, alteram coronam auream.

13. Fudit & quatuor circulos aureos, quos posuit in quatuor angulis per singulos pedes mensae

14. contra coronam: misitque in eos vestes, ut possit mensa portari.

15. Ipsos quoque vestes fecit de lignis setim, & circumdedit eos auro.

16. Et vasa ad diversos usus mensae, acetabula, phialas, & cyathos, & thuribula, ex auro puro, in quibus offerenda sunt libamina.

17. Fecit & candelabrum ductile de auro mundissimo. De cuius veste calami, scyphi, sphaerulaeque ac lilia procedebant:

18. sex in utroque latere, tres calami ex parte una, & tres ex altera:

19. tres scyphi in nucis modum per calamos singulos, sphaerulaeque simul & lilia: & tres scyphi instar nucis in calamo altero, sphaerulaeque simul & lilia.

Aequum erat opus sex calamorum, qui procedebant de stipite candelabri.

20. In ipso autem veste erant quatuor scyphi in nucis modum, sphaerulaeque per singulos simul & lilia:

21. & sphaerulae sub duobus calamis per loca tria, qui simul sex fiunt calami procedentes de veste uno.

22. & sphaerulae igitur, & calami ex ipso erant, universa ductilia ex auro purissimo.

23. Fecit & lucernas septem cum ementorij suis, & vasa ubi ea quae emuncta sunt, extinguantur, de auro mundissimo.

24. Talentum auri appendebat candelabrum cum omnibus vasis suis.

25. Fecit & altare thymiamatis de lignis setim, per quadrum singulos habens cubitos, & in altitudine duos: e cuius angulis procedebant cornua.

26. Vestivitque illud auro purissimo cum craticula ac parietibus & cornibus.

27. Fecitque ei coronam aureolam per gyrum, & duos annulos aureos sub corona per singula latera, ut mittantur in eos vestes, & possit altare portari.

28. Ipsos autem vestes fecit de lignis setim, & operuit laminis aureis.

29. Composuit & oleum ad sanctificationis unguentum, & thymiamae de aromatis mundissimis oper pigmentarij.

CAPUT XXXVIII.

Fabricatur altare holocaustorum cum labro aeneo, & atrio, oblati quoque donaria recensentur.

1. Fecit & altare holocausti de lignis setim, quinque cubitorum per quadrum, & trium in altitudine:

2. cuius cornua de angulis procedebant, operuitque illud laminis aeneis.

3. Et in usus eius paravit ex aere vasa diversa, lebetes, forcipes, fuscinae, uncinae, & ignium receptacula.

4. Craticulamque eius in modum retis fecit aeneam, & subter eam in altaris medio arulam,

5. fuis quatuor annulis per totidem retiaculi summitates, ad immittendos vestes ad portandum:

6. quos & ipsos fecit de lignis setim, & operuit laminis aeneis:

7. induxitque in circulos, qui in lateribus altaris eminebant. Ipsum autem altare * non erat solidum, sed cavum ex tabulis, & intus vacuum.

2. Par. 1. 5.
Eiusdem
ann. 2514.
primo se-
mestri.

* Sup. 27. 8.

8. Fe-

8. Fecit & labrum aeneum cum basi sua de speculis mulierum, quae excubabant in ostio tabernaculi.

9. Fecit & atrium, in cuius australi plaga erant tentoria de bysso retorta, cubitorum centum,

10. columnae aeneae viginti cum basibus suis, capita columnarum, & tota operis caelatura, argentea.

11. Aequae ad septentrionalem plagam tentoria, columnae, basesque & capita columnarum eiusdem mensurae, & operis ac metalli, erant.

12. In ea vero plaga, quae ad Occidentem respicit, fuerunt tentoria cubitorum quinquaginta, columnae decem cum basibus suis aeneae, & capita columnarum, & tota operis caelatura, argentea.

13. Porro contra orientem quinquaginta cubitorum paravit tentoria:

14. e quibus, quindecim cubitos columnarum trium, cum basibus suis unum tenebat latus:

15. & in parte altera (quia inter utraque introitum tabernaculi fecit) quindecim aequae cubitorum erant tentoria, columnaeque tres, & bases totidem.

16. Cuncta atrij tentoria byssus retorta texerat.

17. Bases columnarum fuere aeneae, capita autem earum cum cunctis caelaturis suis argentea: sed & ipsas columnas atrij vestivit argento.

18. Et in introitu eius opere plumario fecit tentorium ex hyacintho, purpura, vermiculo, ac bysso retorta, quod habebat viginti cubitos in longitudine, altitudo vero quinque cubitorum erat iuxta mensuram, quam cuncta atrij tentoria habebant.

19. Columnae autem in ingressu fuere quatuor cum basibus aeneis, capitaque earum & caelaturae argenteae.

20. Paxillos quoque tabernaculi & atrij per gyrum fecit aeneos.

21. Haec sunt instrumenta tabernaculi testimonij, quae enumerata sunt iuxta praecipuum Moysi in ceremoniis Levitarum per manum Ithamar filij Aaron sacerdotis:

22. quae Beseleel filius Uri filij Hur de tribu Iuda, Domino per Moysen iubente, compleverat,

23. iuncto sibi socio Ooliab filio Achisamech de tribu Dan: qui & ipse artifex lignorum egregius fuit, & polymitarius atque plumarius ex hyacintho, purpura, vermiculo, & bysso.

24. Omne aurum quod expensum est in opere Sanctuarij, & quod oblatum est in donariis, viginti novem talentorum fuit, & septingentorum triginta siclorum ad mensuram Sanctuarij.

25. Oblatum est autem ab his qui transierunt ad numerum a viginti annis & supra, de sexcentis tribus millibus, & quingentis quinquaginta, armatorum.

26. Fuerunt praeterea centum talenta argenti, e quibus conflata sunt bases Sanctuarij, & introitus ubi velum pendet.

27. Centum bases factae sunt de talentis centum, singulis talentis per bases singulas supputatis.

28. De mille autem septingentis, & septuaginta quinque fecit capita columnarum, quas & ipsas vestivit argento.

29. Atris quoque oblata sunt talenta septuaginta duo millia, & quadringenti supra sicli,

30. ex quibus fuae sunt bases in introitu tabernaculi testimonij, & altare aeneum cum craticula sua, omniaque vasa, quae ad usum eius pertinent,

31. & bases atrij tam in circuitu quam in ingressu eius, & paxilli tabernaculi atque atrij, per gyrum.

CAPUT XXXIX.

Pontificalia sacerdotali quoque conficiuntur ornamenta, totumque iniunctum opus perficitur: benedicit Moyses populo.

1. DE hyacintho vero & purpura, vermiculo ac bysso fecit vestes, quibus indueretur Aaron quando ministrabat in sanctis, sicut praecipit Dominus Moysi.

Supr. 28. 6.
Eiusdem
ann. 2514.
primo se-
mestri.

2. Fecit igitur superhumeralia de auro, hyacintho, & purpura, coccoque bis tincto, & bysso retorta,

3. opere polymitario, inciditque brachaeas aureas, & extenuavit in fila, ut possent torqueri cum priorum colorum subtegmene,

4. duasque oras sibi invicem copulatas in utroque latere summitatum,

5. & balteum ex eisdem coloribus, sicut praeeperat Dominus Moysi.

6. Paravit & duos lapides onychinos, astrictos & inclusos auro, & sculptos arte gemmaria, nominibus filiorum Israel:

7. posuitque eos in lateribus superhumeralis in monumentum filiorum Israel, sicut praeeperat Dominus Moysi.

H 2

8. Fe-

8. Fecit & rationale opere polymito iuxta opus superhumeralis, ex auro, hyacintho, purpura, coccoque bis tincto, & bysso retorta:

9. quadrangulum, duplex, mensuræ palmi.

10. Et posuit in eo gemmarum ordines quatuor. In primo versu erat sardius, topazius, smaragdus.

11. In secundo, carbunculus, sapphirus, & iaspis.

12. In tertio, ligurius, achates, & amethystus.

13. In quarto, chrysolithus, onychinus, & beryllus, circumdati & inclusi auro per ordines suos.

14. Ipsique lapides duodecim, sculpti erant nominibus duodecim tribuum Israël, singuli per nomina singulorum.

15. Fecerunt in rationali & catenulas sibi invicem coherentes, de auro purissimo:

16. & duos uncinos, totidemque annulos aureos. Porro annulos posuerunt in utroque latere rationalis,

17. e quibus penderent duæ carenæ aureæ, quas inseruerunt uncinis, qui in superhumeralis angulis eminebant.

18. Hæc & antè & retrò ita conveniebant sibi, ut superhumeralè & rationale mutuo nectenterentur,

19. stricta ad balteum & annulis fortius copulata, quos iungebat vitæ hyacinthina, ne laxa fluerent, & a se invicem moverentur, sicut præcepit Dominus Moysi.

20. Fecerunt quoque tunicam superhumeralis totam hyacinthinam,

21. & capitium in superiori parte contra medium, oramque per gyrum capitij textilem:

22. deorsum autem ad pedes mala punicæ ex hyacintho, purpura, vermiculo, ac bysso retorta:

23. & tintinnabula de auro purissimo, quæ posuerunt inter malogranata in extrema parte tunice per gyrum:

24. tintinnabulum autem aureum, & malum punicum, quibus ornatus incedebat pontifex quando ministerio fungebatur, sicut præcepit Dominus Moysi.

25. Fecerunt & tunicas byssinas opere textili Aaron & filiis eius:

26. & mitras cum coronulis suis ex bysso:

27. feminalia quoque linea, byssina:

28. cingulum verò de bysso retorta,

hyacintho, purpura, ac vermiculo bis tincto arte plumaria, sicut præcepit Dominus Moysi.

29. Fecerunt & laminam sacræ venerationis de auro purissimo, scripseruntque in ea opere gemmario, Sanctum Dominus

30. & strinxerunt eam cum mitra vitæ hyacinthina, sicut præcepit Dominus Moysi.

31. Perfectum est igitur omne opus tabernaculi & testi testimonij: feceruntque filij Israël cuncta quæ præcepit Dominus Moysi.

32. Et obtulerunt tabernaculum, & tectum & universam supellectilem; annulos, tabulas, vectes, columnas ac bases,

33. opertorium de pellibus arietum rubricatis, & aliud opertimentum de ianthinis pellibus,

34. velum: arcam, vectes, propitiatorium,

35. mensam cum vasis suis & propositionis panibus:

36. candelabrum, lucernas, & utensilia earum cum oleo:

37. altare aureum, & unguentum, & thymiana ex aromatibus:

38. & tentorium in introitu tabernaculi:

39. altare æneum, retiaculum, vectes, & vasa eius omnia: labrum cum basi sua: tentoria atrij, & columnas cum basi sua: vasis suis:

40. tentorium in introitu atrij, funiculosque illius & paxillos. Nihil ex vasis defuit, quæ in ministerium tabernaculi, & in tectum foederis iussa sunt fieri.

41. Vestes quoque, quibus sacerdotes utuntur in Sanctuario, Aaron scilicet & filij eius,

42. obtulerunt filij Israël, sicut præcepit Dominus.

43. Quæ postquam Moyses cuncta vidit completa, benedixit eis.

CAPUT XL.

Primo mense tabernaculum erigendum & consecrandum præcipitur: quo factò, maiestate Dei repletur, nube tabernaculum continuo operiente, nisi dum esset proficiendum.

1. **L**ocutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

2. Mense primo, primâ die mensis, eriges tabernaculum testimonij,

3. &

3. & pones in eo arcam, dimittesque ante illam velum:

4. & illatâ mensâ, pones super eam quærite præcepta sunt. Candelabrum stabit cum lucernis suis,

5. & altare aureum in quo adoletur incensum, coram arca testimonij. Tentorium in introitu tabernaculi pones,

6. & ante illud altare holocausti:

7. labrum inter altare & tabernaculum, quod implebis aquâ.

8. Circumdabisque atrium tentorii, & ingressum eius.

9. Et assumpto unctiois oleo unges tabernaculum cum vasis suis, ut sanctificentur:

10. altare holocausti & omnia vasa eius:

11. labrum cum basi sua: omnia unctiois oleo consecrabis, ut sint Sancta sanctorum.

12. Applicabisque Aaron & filios eius ad fores tabernaculi testimonij, & lotos aquâ

* *Supr. 29.*
35. *Lev. 8. 2.*

* *Nempe*
ab exitu ut
sit mensis
7. eiusdem
an. M.
2514. Ant.
Chr. 1490.
* *Num. 7. 1.*

13. * indues sanctis vestibus, ut ministrant mihi, & unctio eorum in sacerdotium sempiternum proficiat.

14. Fecitque Moyses omnia quæ præcepit Dominus.

15. Igitur mense primo anni secundi, * primâ die mensis, collocatum est tabernaculum.

16. * *Erexitque* Moyses illud, & posuit tabulas ac bases & vectes, statuitque columnas,

17. & expandit tectum super tabernaculum, imposito desuper operimento, sicut Dominus imperaverat.

18. Posuit & testimonium in arca, subditis infra vectibus, & oraculum desuper.

19. Cùmque intulisset arcam in tabernaculum, appendit ante eam velum ut expleret Domini iussionem.

20. Posuit & mensam in tabernaculo testimonij ad plagam Septentrionalem extra velum,

21. ordinatis coram propositionis panibus, sicut præcepit Dominus Moysi.

22. Posuit & candelabrum in tabernaculo testimonij e regione mensæ in parte australi,

23. locatis per ordinem lucernis, iuxta præceptum Domini.

24. Posuit & altare aureum sub tecto testimonij contra velum,

25. & adolevit super eo incensum aromatatum, sicut iusserat Dominus Moysi.

26. Posuit & tentorium in introitu tabernaculi testimonij,

27. & altare holocausti in vestibulo testimonij, offerens in eo holocaustum, & sacrificia, ut Dominus imperaverat.

28. Labrum quoque statuit inter tabernaculum testimonij & altare, implevis illud aquâ.

29. Laveruntque Moyses & Aaron, ac filij eius manus suas & pedes,

30. cum ingrederentur tectum foederis, & accederent ad altare, sicut præcepit Dominus Moysi.

31. Erexit & atrium per gyrum tabernaculi & altaris, ducto in introitu eius tentorio. Postquam omnia perfecta sunt,

32. * *operuit* nubes tabernaculum testimonij, & gloria Domini implevit illud.

33. Nec poterat Moyses ingredi tectum foederis, nube operiente omnia, & maiestate Domini coruscante, quia cuncta nubes operuerat.

34. Si quando nubes tabernaculum deserebat, proficisciebantur filij Israël per turmas suas:

35. si penderat desuper, manebant in eodem loco.

36. Nubes quippe Domini incubabat per diem tabernaculo, & ignis in nocte, videntibus cunctis populis Israël per cunctas madsiones suas.

* *Num. 9.*
15.
3. *Reg. 8.*
10.